№21 (1834)

Пятніца , 6 лютага 2004 г.

Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай і рускай мовах

Перыядычнасць —
5 разоў у тыдзень

Выдавец:
УП «Народная воля»

Кошт свабодны.

Народная Воля

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою…

Якуб КОЛАС

E-mail: nv@promedia.by
http://nv.promedia.by

Надвор'е

У Мінску сёння ўдзень чакаецца — 0...+2, уначы — +2...+4, на працягу сутак — дождж; у Брэсце ўдзень — +5...+7, уначы — +7...+9, на працягу сутак — дождж; у Гродне ўдзень — +4...+6, уначы — +6...+8, на працягу сутак — дождж; у Віцебску ўдзень — -1...+1, без ападкаў, уначы — 0...+2, дождж; у Гомелі ўдзень — -1...+1, снег, уначы — +1...+3, дождж; у Магілёве ўдзень — -1...+1, без ападкаў, уначы — -1...+1, дождж.

www.meteo.by

ПУЛЬС

На галадаючых віцебскіх прадпрымальнікаў не звяртаюць увагі

Безвынікова закончыліся перамовы віцебскіх прадпрымальнікаў з адміністрацыяй горада і вобласці. Пра гэта паведаміў старшыня рэспубліканскага грамадскага аб'яднання (РГА) "Перспектыва" Анатоль Шумчанка.

2 лютага пачалася галадоўка 28 прадпрымальнікаў, якія выступаюць супраць дзеянняў гарадскіх улад. 3 лютага колькасць галадаючых узрасла да 30. Акцыя праходзіць у крытым гандлёвым цэнтры "Мішэль", дзе прадпрымальнікі, у асноўным жанчыны, размясціліся ў галоўным холе.

Падчас перамоваў з кіраўніцтвам горада і вобласці каля будынка абласнога выканаўчага камітэта сабраліся прыкладна 450—500 прадпрымальнікаў. Лідэр РГА "Перспектыва" адзначыў, што "чыноўнікі былі гатовы ўвесці мараторый толькі на шэраг сваіх дзеянняў", але гэта не задаволіла прадпрымальнікаў. Паводле інфармацыі А.Шумчанкі, намеснік старшыні Віцебскага аблвыканкама Пётр Южык заявіў "аб немагчымасці прымаць рашэнні пад націскам, а таксама аб магчымай адказнасці ініцыятараў акцыі".

Генадзь ШАРЫПКІН.

Амерыканскі пасол шчыра вітае намаганні беларусаў наконт аднаўлення сядзібы Касцюшкі

"Мяне ўражваюць тыя намаганні, якія прыкладаюць цяперашнія ўлады, аднаўляючы сядзібу Касцюшкі. Асабліва хачу адзначыць уклад супрацоўніка ўпраўлення культуры Брэсцкага аблвыканкама Леаніда Несцерчука", — сказаў Дж.Крол на мітынгу ва ўрочышчы Мерачоўшчына, дзе нарадзіўся Нацыянальны герой Польшчы і ЗША, ганаровы грамадзянін Францыі Тадэвуш Касцюшка.

Т.Касцюшка быў спецыялістам у ваенным інжынерным будаўніцтве, атрымаўшы спецыяльную адукацыю ў Польшчы і Францыі. У ЗША Т.Касцюшка кіраваў будаўніцтвам абарончых збудаванняў, якія дапамаглі амерыканцам перамагчы англічан, што, на думку Дж.Крола, адыграла вялікую ролю ў барацьбе за незалежнасць ЗША.

Аднаўленнем сядзібы Т.Касцюшкі ва ўрочышчы Мерачоўшчына (Івацэвіцкі раён) займаецца падрадная арганізацыя ПМК-18 горада Івацэвічы. Ужо ўмацаваны падвалы, ідзе нарыхтоўка драўніны ў адным з лясніцтваў Івацэвіцкага раёна, камянёў і чароту.

Валянціна КАЗЛОВІЧ.

Вярхоўны суд разгледзіць справу асуджанага да расстрэлу

На 20 лютага ў Вярхоўным судзе Беларусі прызначаны разгляд касацыі ў дачыненні да 32-гадовага мінчаніна, асуджанага Мінскім гарадскім судом да вышэйшай меры пакарання — расстрэлу.

Такі суровы прысуд злачынца атрымаў за ўчыненне з асаблівай жорсткасцю ў 2003 годзе ў Мінску забойства пяці чалавек. Будучы ў кампаніі і распіваючы спіртное, ён нечакана схапіў кухонную сякеру і стаў збіваць ёю сваіх ахвяраў. У выніку двое мужчын і тры жанчыны ад шматлікіх чэрапна-мазгавых траўмаў памерлі на месцы. Улічваючы, што злачынца раней ужо быў тройчы судзімы, у тым ліку і за забойства, Мінгарсуд вырашыў, што няма падстаў прызначаць абвінавачанаму пакаранне "ў выглядзе максімальнага пазбаўлення волі або пажыццёвага зняволення".

Андрэй АЛЕКСАНДРОВІЧ.

ТЭНІС: КУБАК ДЭВІСА

Марат Сафін прыляцеў у Мінск спецыяльным авіярэйсам. Калі не выйграе, назад паедзе цягніком?

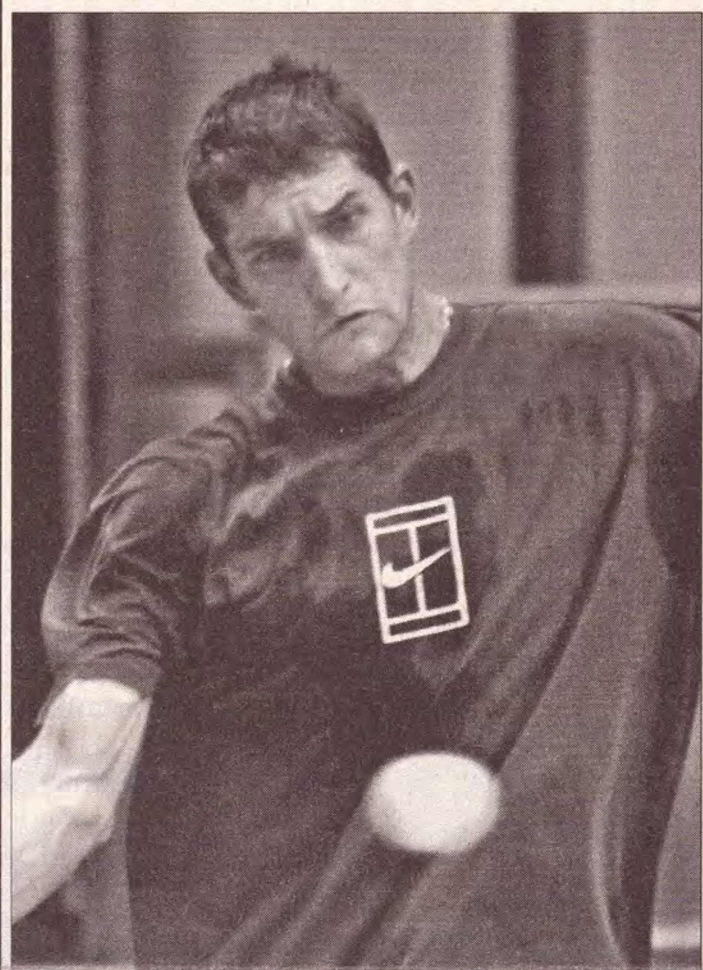

...Пазаўчора да расійскай каманды далучыўся і фіналіст нядаўняга Адкрытага першынства Аўстраліі Марат Сафін *(на здымку справа)*, які прыляцеў у Мінск у 13.30 спецрэйсам, самалётам з Лондана праз Маскву (некаторыя дасціпнікі ўжо кажуць, што, калі не выйграе, то назад "пачухае" цягнікам).

З журналістамі Сафін не размаўляў і ўжо ў 14.30 засяліўся ў чатырохзоркавы гатэль "Мінск", дзе і жыве расійская зборная. Капітан расіян Шаміль Тарпішчаў размясціўся ў "т-люксе". Кошт гэтых апартаментаў — 310 умоўных адзінак у суткі. Кіраўнікі абжылі двухпакаёвыя люксы. Іх кошт 210 тых жа ўмоўных адзінак у суткі. Частка расійскай дэлегацыі пражывае ў аднапакаёвых нумарах, коштам у 100 у.а. Па нашай інфармацыі, спартсмены жывуць па адным, а вось тэхперсаналу (тым жа масажыстам) даводзіцца дзяліць жыллёвую плошчу на дваіх.

Што тычыцца харчавання, то расіянам прыйшлася даспадобы беларуская кухня. З вялікім апетытам расіяне частуюцца дранікамі і баршчом... Падабаюцца гасцям і розныя салодкія ласункі.

Дарэчы, расійскі тэнісіст Мікалай Давыдзенка, адказваючы на пытанне журналістаў пра тое, ці ёсць у расіян час на экскурсіі па беларускай сталіцы, адказаў, што *"ўсе экскурсіі нашай каманды пралягаюць па адным і тым жа маршруце — гатэль — манеж... Але я, напрыклад, быў у кафэ "Кубік",і мне там спадабалася".*

Што ж, як бачым, у бытавым плане ў расіян ніякіх праблем няма. Застаецца спадзявацца на Максіма Мірнага *(на здымку злева)* і кампанію — верыцца, што нашы спартсмены створаць сваім сябрам-сапернікам пэўныя праблемы на корце.

Віталь ГАРБУЗАЎ.

P.S. *Літаральна за некалькі хвілін да падпісання нумара ў друк сталі вядомы вынікі жараб'ёўкі тэніснага матча Беларусь—Расія. Нечаканым для многіх стала тое, што пад першым нумарам у расіян заяўлены малады Ігар Андрэеў. Сёння ў 13.00 ён згуляе з Уладзімірам Ваўчковым, а затым на корт выйдуць Максім Мірны і Марат Сафін.*

Заўтра, у 14.30 адбудзецца ўрачыстае адкрыццё турніру, а адразу пасля гэтага — парная сустрэча: Мірны/Ваўчкоў — Сафін/Южны. У нядзелю, у 13.00, на корт выйдуць Максім Мірны і Ігар Андрэеў, а затым Уладзімір Ваўчкоў згуляе з Сафіным.

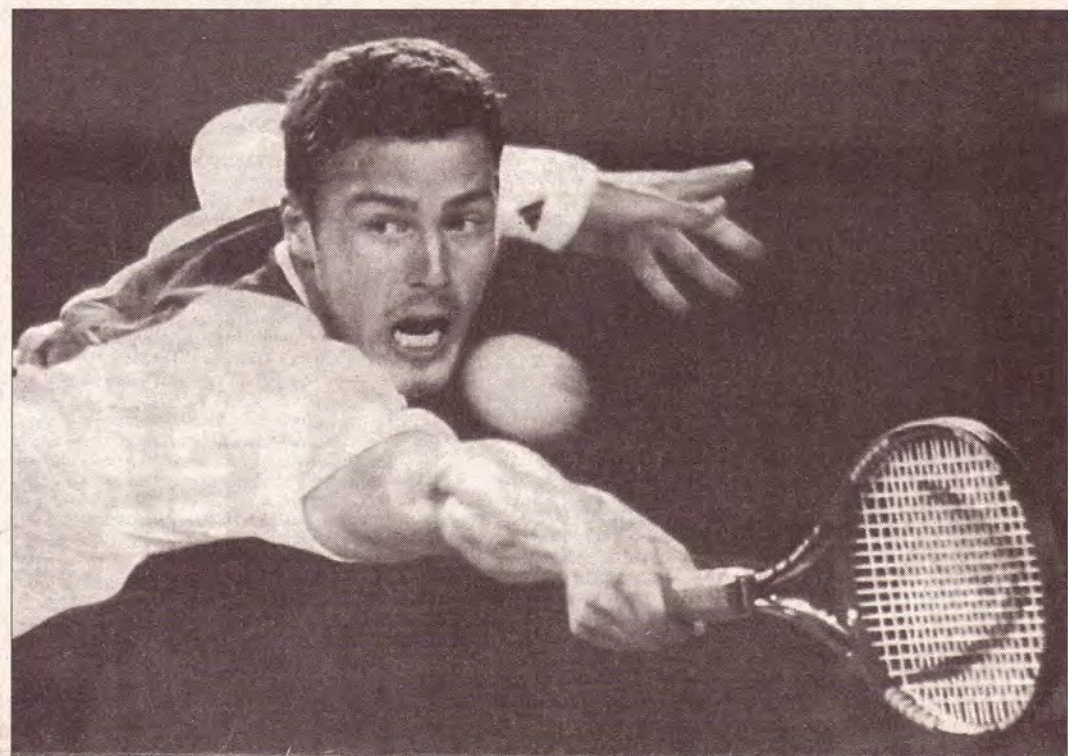

Европейский Гуманитарный Университет — в опасности!

О том, что над минским Европейским Гуманитарным Университетом сгустились тучи, знают все. Обеспокоена не только белорусская общественность, но и, можно сказать, мировая.

*Поскольку в его создании и функционировании приняли участие многие страны, то вполне понятен визит Послов к министру образования Республики Беларусь **Александру РАДЬКОВУ**. Все прекрасно осознают: дело не в академике Михайлове, который на данный момент является ректором этого учебного заведения и сместить с должности которого взялись власти, а в том, что им, белорусским властям, не нужен тот дух, который витает в стенах Европейского Гуманитарного Университета. Налицо тенденция: от уничтожения Гуманитарного лицея им.Я.Коласа белорусские власти перешли к уничтожению Европейского Гуманитарного Университета.*

*Получив текст Обращения к А.Радькову Посла Франции в Республике Беларусь г-на **Стефана ШМЕЛЕВСКОГО**, редакция "Народной воли" считает целесообразным доведение его содержания до широкой читательской аудитории.*

Обращение г-на Стефана ШМЕЛЕВСКОГО, Чрезвычайного и Полномочного Посла Франции в Республике Беларусь, к г-ну Александру РАДЬКОВУ, министру образования Республики Беларус ь

Господин Министр!

Я хотел бы поблагодарить Вас за то, что вы согласились встретиться со мной, и представить Вам сопровождающих меня лиц:

господин Йонас ПАСЛАУСКАС, Посол Литовской Республики;

господин Тадеуш ПАВЛЯК, Посол Польши;

господин Джордж КРОЛ, Посол Соединенных Штатов Америки;

господин Мартин ФЕННЕР, Временный Поверенный в делах Соединенного Королевства Великобритании и Северной Ирландии;

господин Ян КАНТОРЧИК, Временный Поверенный в делах Федеративной Республики Германия;

госпожа Тициана МАРИНИ, Временный Поверенный в делах Италии;

господин Эгонс НЕЙМАНИС, Временный Поверенный в делах Латвийской Республики;

господин Жозеф МАЦИШАК, Временный Поверенный в делах Словакии;

господин Владимир ЛУКАШТИК, Советник Посольства Чехии;

госпожа Кристен ЛАЙТЕН, Консул Эстонской Республики;

господин Ян ШАДЕК, Глава минского офиса Посольства Швеции в Москве.

Как видите, перед Вами находятся, практически в полном составе, все страны — члены Европейского Союза, представленные в Минске, а также страны, которые станут его членами с 1 мая этого года. В то же время я хотел бы подчеркнуть присутствие Посла Соединенных Штатов Америки, страны, правительство которой полностью разделяет отношение стран — членов Европейского Союза по поводу моментов, которые я сейчас изложу.

Господин Министр!

Мы представляем страны, имеющие богатый опыт культурного и университетского сотрудничества с Беларусью. Каждый раз, когда в столицах наших государств обсуждаются связи с Беларусью, мы, Послы, всегда опираемся на тот факт, что Беларусь располагает превосходными университетскими кадрами, превосходными университетами и превосходными студентами. Мы также опираемся на тот факт, что до сегодняшнего дня в Вашей стране существовали университетские учреждения, финансирование которых не зависело от правительства, членом которого Вы являетесь. Вам известно, что в той части Европы, где расположена Ваша страна, а также по ту сторону Атлантики, считается, что наличие независимых от политической власти университетов является показателем существования или отсутствия демократических свобод в той или иной стране. Эта традиция независимых университетов в Европе отражает свободу мысли и берет начало со времен средневековья.

Каждый раз, когда мы общаемся с представителями университетской среды, будь то здесь, в Минске, или в любом из областных университетов, то и ректоры, и студенты всегда обращаются к нам с одной и той же просьбой: больше обменов, больше возможностей учебы за границей для белорусских студентов, больше преподавателей, приезжающих в белорусские университеты, чтобы поделиться своими знаниями.

Однако, господин Министр, нам стало известно, что 4 декабря прошлого года на заседании коллегии Министерства образования Вы осудили практику привлечения иностранных преподавателей белорусскими университетами. Если я правильно информирован, Вы высказывали мнение по поводу работы минского Европейского Гуманитарного Университета. Согласно Вашему мнению, привлечение иностранных преподавателей превращает это учреждение в проходной двор.

Господин Министр!

Мы пришли высказать Вам наше всеобщее непонимание подобного отношения. Я не хотел бы заострять внимание на оскорблении, которое таким образом было нанесено Вашим коллегам, членам иностранных университетов. Ведь они жертвуют своим временем, которое могли бы потратить на преподавание или исследования, но они не жалеют его для того, чтобы приехать в Беларусь со своими знаниями. В качестве примера я могу сообщить Вам, что этот факт был очень тяжело воспринят французским университетским сообществом. Но то, чего не понимают ни мои коллеги, ни я сам, это как может министр образования, сам университетский работник со стажем, проводить политику, которая расходится с интересами науки в целом и, в частности, с интересами собственной страны? Как в 2004 году страна, находящаяся в сердце Европы и обладающая таким огромным университетским и интеллектуальным потенциалом, может занимать такую позицию? Ведь самым очевидным ее результатом станет изоляция от всех направлений научной мысли, существующих сегодня в мире.

Господин Министр!

Я просил встречи с Вами для того, чтобы поставить Вас в известность о моем непонимании позиции, которую занимает Ваше министерство, начиная с 6 декабря прошлого года. Мои коллеги и я были обеспокоены Вашими словами, сказанными на заседании 4 декабря. Об этом я упоминал выше. Наше беспокойство вызывают также и другие обстоятельства.

Такие, как все возрастающие трудности, связанные с выездом белорусских студентов на учебу за границу. А также такие, как указание Совета Министров от 2 сентября 2003 года о закрытии Международного гуманитарного института.

И наконец, мне стало известно, что вчера Вы потребовали отставки ректора ЕГУ г-на Михайлова.

Господин Министр!

6 марта 2003 года я собственноручно вручил г-ну Михайлову от имени французского правительства знаки отличия Рыцаря Ордена "Академические пальмы". Насколько я понимаю, правительство Федеративной Республики Германия также собирается вручить ему значимую награду. Когда зарубежные страны и учреждения приняли решение материально поддерживать ЕГУ, они сделали это на основании точно такого же тщательного анализа его работы, как и анализ, проведенный Вашим министерством. И все эти страны, все университетские кадры уже более 10 лет назад пришли к выводу, что научные и личные качества ректора Михайлова являются одновременно основой существования ЕГУ и гарантией его плодотворной работы. Именно этим объясняется вручение ему наград. Требуя отставки ректора Михайлова, Вы опровергаете мнение многочисленных и известных университетских деятелей, которые не могли ошибиться в его качествах. Какими бы ни были причины Вашего решения, они расходятся с мнением университетского мира. Помните о том, что все правительства и учреждения, помогающие ЕГУ, возможно, не найдут тех же качеств у последователя г-на Михайлова, навязанного внешними силами этому независимому учреждению. Вследствие этого они могут прекратить оказывать ему помощь. Или именно в этом состоит цель действий белорусских властей?

Позвольте напомнить Вам, что для Европейского Союза, его настоящих и будущих членов, а также для Соединенных Штатов ЕГУ представляет собой символическое и важное свидетельство о наличии в Беларуси независимой научной мысли.

Будем говорить откровенно. Любого рода препятствия и сложности, создаваемые для работы Европейского Гуманитарного Университета, будут иметь самые негативные последствия для имиджа Вашей страны за границей, будь то в политическом или интеллектуальном мире. Не игнорируйте существования этой проблемы и не думайте, что она касается только Министерства иностранных дел Беларуси. Позвольте также заметить, что подобные действия значительно усложнят задачу для нас, тех, кто защищает идею сотрудничества каждой из наших стран с гражданским обществом вашей страны.

Господин Министр!

Не далее чем вчера Президент Беларуси, Александр Лукашенко, принимая верительные грамоты у Посла Ирландии, страны, в настоящее время председательствующей в Европейском Союзе, заявил, что Беларусь готова продемонстрировать "самые добрые намерения" и "настроена на деловое сотрудничество со всей Европой".

Таким образом, между намерениями, выраженными белорусским Президентом, и политикой, проводимой Вашим министерством, четко наблюдается абсолютное противоречие. Если мы искали встречи с Вами, то это для того, чтобы понять, можем ли мы оказывать доверие дружеским намерениям, публично заявленным Президентом Беларуси. Если можем, то, как нам кажется, господин Министр, Вам необходимо тщательно обдумать и переосмыслить Ваши решения. В обратном случае нам придется сделать соответствующие выводы и проинформировать об этом наши правительства.

Вы сами являетесь университетским работником, занимающимся теперь политикой. Позвольте просто заметить Вам, что за тем, что Вы делаете сегодня во главе Вашего Министерства, внимательно наблюдает почти миллиардное население как минимум 26 стран мира, которые мы представляем. Беларусь больше нуждается в этих странах, нежели они нуждаются в Беларуси.

Ваше место в центре Европы, а не в стороне от нее.

Это все, господин Министр, теперь я хотел бы передать слово моим коллегам.

Народная Воля

6 ЛЮТАГА 2004 г.

Гэта злачынства – пазбаўленне людзей права на абарону сваіх правоў

Як паведамлялася, нядаўна пад Мінскам прайшоў двухдзённы Форум праваабаронцаў.
У ім прынялі ўдзел 102 праваабаронцы з усёй Беларусі.

Міжнародны праваабарончы рух рэпрэзентавалі аўтарытэтныя партнёры — Міжнародная федэрацыя правоў чалавека, Міжнародная ліга правоў чалавека, Міжнародная амністыя і Human Rights Watch. Акрамя беларускіх актывістаў на форум прыехалі праваабаронцы з Чэхіі, Расіі, Швецыі, Польшчы, Літвы, Украіны і Малдовы. Фактычна ўпершыню ў найноўшай гісторыі Беларусі ўдалося правесці такую маштабную сустрэчу, якая стала важкім адказам на распачаты беларускімі ўладамі працэс ліквідацыі праваабарончага руху.

"Зачыняючы няўрадавыя праваабарончыя арганізацыі, пераследуючы іх праз папярэджанні Мінюста, падатковыя інспекцыі, улады недвухсэнсоўна акрэслілі сваю пазіцыю і свае адносіны да праваабарончага руху ў Беларусі, — адзначыў на Форуме старшыня забароненага цэнтра "Вясна" **Алесь БЯЛЯЦКІ.** — У лепшым выпадку яны робяць выгляд, што не заўважаюць нас, у горшым — успрымаюць нас як ворагаў".

Апошнім часам быў прыняты шэраг заяў, датычных сітуацыі ў Беларусі. "Праваабаронцы Беларусі пад уціскам", — канстатавала летась Міжнародная амністыя. Факты закрыцця альбо пагрозы аналагічнага характару сведчаць аб нарастаючай тэндэнцыі нецярпімасці беларускіх уладаў да іншадумства і мірнай апазіцыі; цяперашняя сістэма накіравана на падаўленне беларускіх праваабаронцаў.

Сітуацыя пагаршаецца. Як сцвярджаюць беларускія праваабаронцы, у 2004 годзе парламенцкіх выбараў і магчымага рэферэндуму аб падаўжэнні прэзідэнцкіх паўнамоцтваў Аляксандра Лукашэнкі — практычна нельга правесці пікет ці дэманстрацыю, наладзіць выданне газеты, зарэгістраваць грамадскую арганізацыю. Паводле слоў Алеся Бяляцкага, "мы пазбаўлены права на дэмакратычныя выбары, нас перасьледуюць за грамадскую дзейнасць і нашы палітычныя перакананні".

Характар выбарчых кампаній апошніх гадоў скарэкціраваў дзейнасць беларускіх праваабарончых арганізацый. "Мы ўцягнуліся ў назіранне за выбарамі, бо якраз падчас гэтых кампаній найбольш выразна праяўляецца цэлы комплекс парушэння правоў чалавека. Мы выступаем за правядзенне свабодных і дэмакратычных выбараў, якія з'яўляюцца найбольш эфектыўным шляхам выпраўлення сітуацыі ў галіне правоў чалавека ў Беларусі", — падкрэсліў у сваім выступленні Алесь Бяляцкі.

Падчас назірання за выбарамі менавіта праваабаронцы выступаюць своеасаблівым ядром, вакол якога гуртуюцца дзесяткі іншых няўрадавых арганізацый. Толькі жаданнем уладаў правесці выбарчую кампанію па сваім апрабаваным сцэнарыі і можна патлумачыць загаддзя распачаты імі працэс па нейтралізацыі грамадскага назірання, прычым найцяжэйшая сякера паднята над праваабаронцамі.

Як быць у гэтай сітуацыі? Дамагацца дэмакратызацыі асобных законаў? Але, як паказвае практыка, пры адсутнасці сапраўднага парламента наўрад ці магчыма тут дасягнуць нейкага поспеху. Прыгадаю на гэты конт размову са спецдакладчыкам Парламенцкай Асамблеі Савета Еўропы Хрыстасам Пургурыдэсам. На пытанне, ці пагоршыць становішча прэсы праект закона аб СМІ, які выспявае ва ўладных структурах, ён адказаў:"Я не ўпэўнены, што новы закон пагоршыць сітуацыю з прэсай. Справа ў тым, што сітуацыя залежыць ад шэрагу іншых важных фактараў і не толькі ад закона. Нават калі будзе самы цудоўны закон, то, калі дзяржава будзе маніпуляваць прэсай, яна будзе гэта рабіць. Закон — гэта важная частка, але не самая галоўная".

Сапраўды, ці шмат карысці ад таго, што ў Канстытуцыі прапісана свабода слова. Дык як будаваць сваю далейшую працу і як дамагчыся пераменаў? Гэта якраз было асноўным клопатам двухдзённага форуму праваабаронцаў. Супраціўленне і салідарнасць — вось тое, чым можна адказаць на пагаршэнне сітуацыі з правамі чалавека ў Беларусі.

Спадзяванні на ААН

Прадстаўнік Міжнароднай федэрацыі правоў чалавека Філіп Кальфаян, які таксама прыехаў у Мінск, адзначыў у сваім выступленні: *"Тры гады таму мы нават не падазравалі, што тэндэнцыя пагаршэння рэпрэсіўных метадаў у Беларусі будзе настолькі моцнай, наколькі Лукашэнка змог лёгка выйграць другія выбары. Замест таго каб выкарыстаць гэты момант для палітычнай стабілізацыі ў краіне, прэзідэнцкая адміністрацыя канчаткова закруціла гайкі і стараецца знішчыць грамадзянскую супольнасць".*

Міжнародная федэрацыя правоў чалавека супольна са сваімі партнёрамі працягвае праграму маніторынгу статусу праваабаронцаў у Беларусі. Яна накіравана на прарыў ізаляцыі як саміх праваабаронцаў, так і ахвяраў рэпрэсій. Гэтая праграма складзена ў адпаведнасці з Дэкларацыяй ААН аб праваабаронцах 1998 года і базіруецца на неабходнасці сістэмнага адказу грамадскіх арганізацый і міжнароднай супольнасці на дзеянні ўладаў Беларусі.

Дарэчы, у Форуме праваабаронцаў прынялі ўдзел каля пяцідзесяці сяброў міжнародных арганізацый, супрацоўнікаў міжурадавых структур і дыпламатычных місій. Прадстаўнік Міжнароднай амністыі Наталі Лосекут адзначыла, што заклапочанасць сітуацыяй у Беларусі застаецца, так як улады прыкладаюць надта мала намаганняў для расследавання парушэнняў правоў чалавека і не рэагуюць на заявы праваабарончых арганізацый, а гэта з'яўляецца парушэннем міжнародных стандартаў.

У 2003 годзе Камісія ААН па правах чалавека прыняла рэзалюцыю адносна выкрадання апазіцыянераў Юрыя Захаранкі і Віктара Ганчара, бізнесоўца Анатоля Красоўскага і аператара ГРТ Дзмітрыя Завадскага. Як лічыць Міжнародная амністыя, хаця беларускі ўрад не выканаў рэкамендацый ААН і іншых міжнародных арганізацый, гэтая рэзалюцыя зрабіла сваю справу. Многія органы ААН атрымалі заявы беларускіх грамадзян і перадалі сваю заклапочанасць на адрас уладаў Беларусі.

"На жаль, рэакцыя беларускіх уладаў не аблегчыла працу гэтых органаў. Тым не менш сітуацыя з правамі чалавека ў Беларусі павінна разглядацца на міжнародным узроўні, і ўрады канкрэтных краін павінны несці адказнасць за свае дзеянні", — падкрэсліла Н. Лосекут.

Калі паўплываць на сітуацыю ў Беларусі не ўдаецца з дапамогай ветлівых просьбаў, спакойнага лабіравання, персанальнага абмену думкамі, трэнінгаў, то застаецца яшчэ адзін спосаб — міжнародны ціск. Міжнародная амністыя заявіла пра сваё жаданне дамагацца вельмі жорсткай рэзалюцыі па Беларусі на сёлетняй сесіі Камісіі ААН па правах чалавека ў Жэневе. Магчыма, другая запар рэзалюцыя падштурхне беларускія ўлады да ажыццяўлення канкрэтных мер.

"Мы лічым, што рэзалюцыя ААН мае больш шырокі маштаб у параўнанні з падобным дакументам Парламенцкай асамблеі Савета Еўропы, — патлумачыла на Форуме Наталі Лосекут. — *Яна тычыцца ўсіх краін свету, а не толькі еўрапейскіх. У той жа час сігналы, якія мы атрымдіваем з ПАРЭ, паказваюць, што Асамблея ў курсе беларускіх спраў. А вось сябры Камісіі ААН па правах чалавека павінны атрымаць больш інфармацыі. Рэкамендацыі ААН важныя не толькі як сігналы беларускім уладам, але і як сігналы міжнароднай супольнасці, якая павінна будзе карэкціраваць свае адносіны з кіраўніцтвам Беларусі".*

Дзверы ў Еўропу могуць зачыніцца

Пра настрой у міжурадавых структурах — АБСЕ, Савеце Еўропы, Еўрапейскім Саюзе — можна меркаваць па выступленнях іх прадстаўнікоў на форуме. Кіраўнік Офіса АБСЕ ў Мінску **Эберхард ХАЙКЕН** выказаў павагу да настойлівасці, энергіі і мужнасці беларускіх праваабаронцаў, якім даводзіцца працаваць у складаных, суровых умовах.

"Абарона правоў чалавека — гэта найпершаы абавязак урада, — нагадаў Э.Хайкен. — *Ні адзін урад не можа казаць пра тое, што эканамічная бяспека ідзе перад станаўленнем правоў чалавека і дэмакратыі. На тэрыторыі АБСЕ правы чалавека не разглядаюцца як унутраная справа асобнай краіны".*

Менавіта з прычыны падаўлення правоў чалавека беларускія ўлады так і не дамагліся вяртання статусу спецыяльна запрошанай у Парламенцкай асамблеі Савета Еўропы. Практычна Беларусь — адзіная краіна ў Еўропе, якая не інтэгравалася ў гэтую ўплывовую структуру. Асноўныя яе мэты — развіццё плюралістычнай дэмакратыі, вяршэнства права, абарона правоў чалавека і фундаментальных свабод. *"Гэтыя крытэрыі, важныя для Савета Еўропы, не выконвае беларускае кіраўніцтва,* — нагадала ў сваім выступленні на форуме супрацоўніка дырэктарата па правах чалавека Савета Еўропы **Таццяна ЦЕРМАЧЫЧ.** — *Мы пакідаем адчыненыя дзверы для Беларусі, але, каб пранікнуць глыбей у нашу структуру, беларускі ўрад павінен зрабіць пэўныя крокі".*

Парламенцкая асамблея спрабавала падтрымліваць дыялог з афіцыйным Мінскам, зыходзячы з таго, што ізаляцыя краіны не з'яўляецца лепшай палітыкай. Гэтым можна патлумачыць працяг двухбаковай кааперацыі ў асобных галінах. Улады Беларусі спрабуюць устанавіць афіцыйныя кантакты з Саветам Еўропы. У мінулым годзе беларускі МЗС заявіў пра жаданне далучыцца да адной з канвенцый па крымінальным праве. Але гэтае пытанне было адхілена Страсбургам па прычыне сумневаў у незалежнасці судовай сістэмы Беларусі. Беларуская афіцыйная дэлегацыя запрашалася ў госці на пасяджэнні ПАСЕ, сустракалася з Генеральным сакратаром Савета Еўропы Вальтэрам Швімерам. Члены афіцыйнай дэлегацыі абяцалі многае зрабіць, але пасля вяртання ў Мінск нічога не мянялася. Урэшце, В.Швімер заявіў, што не будзе прымаць афіцыйную дэлегацыю да той пары, пакуль беларускі бок не прыме пэўныя канкрэтныя меры. *"Урэшце дзверы, якія пакуль прыадчыненыя, могуць надоўга зачыніцца з трэскам",* — сказала Т. Цермачыч.

Ад пазіцыі Савета Еўропы залежыць і палітыка Еўрапейскага саюза, што датычыцца Беларусі. Еўрапейская камісія, якую на форуме праваабаронцаў рэпрэзентавала **Ганна КОІСЦІНЕН** (генеральны дырэктарат па знешніх сувязях), таксама хоча бачыць Рэспубліку Беларусь дэмакрытычнай, стабільнай краінай-партнёрам, якая развіваецца і паляпшае стандарты жыцця. Еўрасаюз спрабуе падтрымліваць дэмакратычны рух у нашай краіне, усталяванне верхавенства закона, правоў чалавека і фундаментальных свабод. Гэта якраз тыя каштоўнасці, якія таксама падзяляюць ААН і АБСЕ.

Як вядома, Еўрапейскі Саюз прапануе праграму падтрымкі для Беларусі. Па лініі TASIS асноўная сродкі плануецца выдзяляць на развіццё грамадзянскай супольнасці, ліквідацыю наступстваў чарнобыльскай аварыі і вышэйшую адукацыю. Але нават тое, што беларускаму боку прапануецца дарэмна, сустракае перашкоды.

"Праграма яшчэ не запушчана, — адзначыла на форуме Г.Коісцінен. — *Прычына затрымкі ў тым, што беларускае падатковае заканадаўства негатыўна рэгулюе падаткі па праектах, і патрэбна падпісаць некаторыя дакументы. Я спадзяюся, што вырашыць гэтыя праблемы нам удасца найбліжэйшым часам".*

Улада хавае канцы ў ваду

У першы дзень працы форуму прайшла спантанная прэс-канферэнцыя вядомага расійскага праваабаронца Сяргея Кавалёва, якому ўвосень мінулага года не ўдалося наведаць Мінск у якасці кіраўніка падкамітэта ПАСЕ па справах зніклых. Тады беларускія ўлады палічылі ягоны прыезд "непажаданым". С. Кавалёў заўважыў, што ў Беларусь яму дазваляюць прыехаць толькі як прыватнай асобе.

Тэма палітычных выкраданняў была адной з цэнтральных на форуме. Мемарандум Х.Пургурыдэса "Зніклыя асобы ў Беларусі" быў раздадзены кожнаму ўдзельніку сустрэчы. На пытанне ці можна сцвярджаць, што беларускія ўлады сапраўды маюць дачыненне да знікнення апазіцыйных палітыкаў, Сяргей КАВАЛЁЎ адказаў:

"Гэтае пытанне прадугледжвае два адказы. Па-першае, ні спецдакладчык ПАСЕ Пургурыдэс, ні наш падкамітэт не маюць строгіх юрыдычных доказаў датычнасці ўладаў да знікненняў і забойстваў дзеячаў апазіцыі. Па-другое, тым не менш і спецдакладчык, і наш падкамітэт (а хутка будзе даклад нашага падкамітэта) маюць усе падставы лічыць, што ўзаемадзеянне з беларускімі ўладамі несумненна ўзмацняе падазрэнні ў яе датычнасці да гэтага. Калі вы хочаце ведаць маю думку, то ёсць самая непасрэдная і высокая ступень датычнасці".

Па словах С.Кавалёва, беларускія ўлады "проста хлусяць". У іх адзінае выйсце: каб адмыцца ад падазрэнняў, неабходна забяспечыць поўную празрыстасць расследавання. "Калі ўлада хавае канцы ў ваду, то ёй ёсць што хаваць", — лічыць С.Кавалёў.

Алесь ДАШЧЫНСКІ.

РЭЗАЛЮЦЫЯ

беларускіх удзельнікаў Форуму праваабаронцаў

Мы, беларускія ўдзельнікі Форуму праваабаронцаў, заслухаўшы даклады і абмеркаваўшы пытанні выканання правоў чалавека ў Рэспубліцы Беларусь, з глыбокай занепакоенасцю за сённяшняе і будучае нашай краіны адзначаем:

Шматлікія факты парушэнняў правоў чалавека ў Рэспубліцы Беларусь, якія выражаюцца ў палітычна матываваных выкраданнях і пераследзе апанентаў рэжыму, незаконным увядзеннем цэнзуры ў СМІ, пераследзе журналістаў незалежных СМІ за публікацыю матэрыялаў, якія ўтрымліваюць крытыку палітыкі прэзідэнта і яго атачэння, ліквідацыі па ініцыятыве дзяржаўных органаў, у тым ліку і ў судовым парадку, незалежных газет і грамадскіх аб'яднанняў, парушэнні рэлігійных правоў грамадзян і іншых парушэннях палітычных, грамадзянскіх, выбарчых, сацыяльных і моўных правоў.

Шматлікія прынятыя заканадаўчыя акты не адпавядаюць міжнародным нормам у галіне правоў чалавека, вядуць да парушэння канстытуцыйных правоў грамадзян у Рэспубліцы Беларусь. Сярод іх Законы Рэспублікі Беларусь "Аб свабодзе сумлення і рэлігійных арганізацыях", "Аб масавых мерапрыемствах у Рэспубліцы Беларусь", "Аб мовах у Рэспубліцы Беларусь", а таксама праект закона "Аб сродках масавай інфармацыі ў Рэспубліцы Беларусь".

У Рэспубліцы Беларусь адсутнічае незалежная судовая сістэма як самастойная галіна ўлады, адсутнічае інстытут незалежнай адвакатуры. Гэта робіць фактычна немагчымай абарону парушаных правоў грамадзян у судовым парадку, пазбаўляе грамадзян краіны на незалежнае і справядлівае судовае разбіральніцтва, абмяжоўвае доступ да правасуддзя.

Асаблівую занепакоенасць прадстаўнікоў праваабарончага руху Беларусі выклікае тое, што дагэтуль не праведзена поўнае, аб'ектыўнае і галоснае расследаванне гвалтоўных выкраданняў вядомых палітычных і грамадскіх дзеячаў — Юрыя Захаранкі, Віктара Ганчара, Анатоля Красоўскага, Дзмітрыя Завадскага. Выснова аб тым, што такое расследаванне не праведзена, знайшла сваё адлюстраванне ў афіцыйным дакладзе Камітэта па юрыдычных пытаннях і правах чалавека Парламенцкай Асамблеі Савета Еўропы. Дадзеная выснова і інфармацыя, якая стала вядома ў выніку правядзення журналісцкіх і грамадскіх расследаванняў, дае падставы меркаваць аб дачыненні некаторых высокапастаўленых дзяржаўных чыноўнікаў і службовых асобаў, у тым ліку Генеральнага пракурора В. Шэймана, міністра спорту Ю. Сівакова, міністра Унутраных спраў У. Навумава, афіцэра СОБРа Д.Паўлічэнкі і іншых, да здзяйснення злачынстваў, скіраваных на выкраданне, а, магчыма, і фізічную ліквідацыю Ю. Захаранкі, В. Ганчара, А. Красоўскага, Д. Завадскага па палітычных матывах.

МЫ — прадстаўнікі праваабарончага руху Беларусі ПРЫЙШЛІ ДА ВЫСНОВЫ, што:

— сітуацыя з выкананнем правоў чалавека ў Беларусі няўхільна пагаршаецца;

— прадстаўнікі афіцыйных уладаў груба парушаюць Канстытуцыю Рэспублікі Беларусь, міжнародныя пакты і канвенцыі, ратыфікаваныя Рэспублікай Беларусь, рэзалюцыі і рэкамендацыі міжнародных арганізацый, у тым ліку ААН, АБСЕ, ПАСЕ і інш;

— у Рэспубліцы Беларусь мае месца дыскрымінацыя па нацыянальнай, рэлігійнай і моўнай прыкметах у разнастайных яе формах і праявах;

— у краіне створаны жорсткі аўтарытарны рэжым асабістай улады А. Лукашэнкі, фактычна знішчаны такія інстытуты грамадзянскай супольнасці, як незалежныя электронныя і друкаваныя СМІ, незалежныя грамадскія аб'яднанні, а створаная нядаўна адзіная дзяржаўная ідэалогія сведчыць пра з'яўленні ў краіне элементаў таталітарызму;

— пераслед і перашкоды ў дзейнасці праваабаронцаў ставяць праваабарончую дзейнасць па-за законам.

МЫ — удзельнікі Форуму беларускіх праваабаронцаў ПАТРАБУЕМ ад афіцыйных уладаў Рэспублікі Беларусь:

— няўхільна прытрымлівацца міжнародных абавязацельстваў у галіне правоў чалавека, узятых на сябе Рэспублікай Беларусь, а таксама прыняць меры да рэальнага забеспячэння гарантаваных Канстытуцыяй правоў і свабод грамадзян у Рэспубліцы Беларусь і рэалізацыі выпрацаваных удзельнікамі Форуму рэкамендацый;

— правесці поўнае, аб'ектыўнае і галоснае расследаванне знікненняў Юрыя Захаранкі, Віктара Ганчара, Анатоля Красоўскага, Дзмітрыя Завадскага і дзеянняў (бяздзеянняў) у сувязі з гэтымі расследаваннямі вышэйшых службовых асобаў Рэспублікі Беларусь.

Таксама лічым абавязковым на час расследавання прыпыніць паўнамоцтвы магчыма датычных да дадзеных злачынстваў службовых асоб.

— распачаць распрацоўку законаў у галіне правоў чалавека, якія забяспечваюць неад'емныя правы грамадзян і адпавядаючых патрабаванням міжнародных нормаў і Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь;

— унесці змены ў дзеючае выбарчае заканадаўства, скіраваныя на забеспячэнне прынцыпаў адкрытасці, празрыстасці і дэмакратычнасці выбарчага працэсу, якія гарантуюць рэальную рэалізацыю выбарчых правоў грамадзян краіны, таксама забяспечваюць грамадскі кантроль за выбарамі;

— правесці галосны і адкрыты дыялог паміж грамадскімі арганізацыямі, праваабарончымі групамі і прадстаўнікамі дзяржаўных органаў па пытаннях змен у заканадаўстве і практычнай рэалізацыі патрабаванняў, выкладзеных у гэтай рэзалюцыі.

Адной з самых тэрміновых праблем такога дыялогу павінна стаць пазітыўнае супрацоўніцтва ўладаў краіны з сем'ямі зніклых, праваабарончымі арганізацыямі, незалежнымі юрыстамі і міждзяржаўнымі структурамі.

Упэўненыя, што практычная рэалізацыя патрабаванняў, выкладзеных у дадзенай рэзалюцыі, дазволіць адрадзіць грамадзянскую супольнасць і стварыць сістэму дзяржаўнай улады, заснаваную на няўхільным выкананні правоў грамадзян у Беларусі, а таксама дазволіць пераадолець самаізаляцыю і пабудаваць дэмакратычную прававую дзяржаву.

ПУЛЬС

Больш тарыфы, менш пасажыраў

Летась у Беларусі адзначана зніжэнне аб'ёмаў перавозак пасажыраў у грамадскім транспарце на фоне значнага росту тарыфаў на праезд.

Як паведамляе Міністэрства статыстыкі і аналізу, у 2003 годзе ўсімі відамі транспарту агульнага карыстання (апрача гарадскога электрычнага) перавезена 1 млрд. 767,3 млн. чалавек, што на 4,9 працэнта менш, чым было ў 2002 годзе.

Пры гэтым тарыфы на перавозкі пасажыраў усімі відамі транспарту ў цэлым выраслі летась на 33,1 працэнта. У тым ліку гарадскім транспартам — на 28,1 працэнта, аўтобусам у прыгарадных зносінах — на 40,8 працэнта, аўтобусам у міжнародніх зносінах — на 31,3 працэнта, чыгуначным транспартам у міжнародных зносінах — на 26,3 працэнта, у прыгарадных зносінах — у 1,7 раза, у рэспубліканскіх зносінах — на 31,4 працэнта, паветраным транспартам — на 31,8 працэнта.

Аляксей АРЭШКА.

Колас збірае інтэлігенцыю

У сакавіку гэтага года ў Беларусі запланавана правядзенне "круглага стала" прадстаўнікоў беларускай, украінскай і расійскай дэмакратычнай інтэлігенцыі. Пра гэта ў інтэрв'ю БелаПАН паведаміў старшыня грамадскай ініцыятывы "Рада беларускай інтэлігенцыі" Уладзімір Колас.

Ён нагадаў, што Беларусь, Расія і Украіна ўвайшлі ў гісторыю як "заснавальнікі і магільшчыкі Савецкага Саюза". Разам з тым, як мяркуе У.Колас, "ідэалагічнае клішэ аб тым, што беларусы, рускія і ўкраінцы з'яўляюцца братэрскімі славянскімі народамі, вельмі часта выкарыстоўваецца ў пэўных спекулятыўных мэтах". "Аднак мы бачым, што праблемы ва ўзаемаадносінах паміж народамі трох краін выкліканы ў тым ліку і адсутнасцю трывалых кантактаў паміж прадстаўнікамі інтэлігенцыі. Інтэлігенцыя, замест таго, каб у першую чаргу займацца пытаннямі міжкультурнага дыялогу, цалкам аддала яго на водкуп палітыкам. Пры такім падыходзе да супрацоўніцтва ў галіне культуры, які пераходзіць у сферу прапаганды, цяжка чакаць аптымальнага развіцця стасункаў паміж народамі і краінамі", — падкрэсліў У.Колас.

Марат ГАРАВЫ.

«Таццяна» будзе апранаць кіраўніцтва справамі Адміністрацыі прэзідэнта Расіі

Гомельскае швейнае прадпрыемства "Таццяна" атрымала заказ на пашыў уцепленага спецадзення для кіраўніцтва справамі Адміністрацыі прэзідэнта Расійскай Федэрацыі.

Як паведамілі БелаПАН у службе маркетынгу прадпрыемства "Таццяна", гэта будуць касцюмы кшталту "Завіруха", выраблены на аснове сінтэпонавага ўцяпляльніка, якія здольныя захоўваць свае цеплаахоўныя ўласцівасці і іншыя якасныя характарыстыкі пры 40-градусным марозе. 250 экземпляраў такога адзення ўжо былі выраблены сёлета для працы расійскіх нафтавікоў, газавікоў і паляўнічых ва ўмовах Крайняй Поўначы. Заказ з Адміністрацыі Уладзіміра Пуціна пацвярджае высокую якасць прадукцыі, што выпускае прадпрыемства, лічаць у аддзеле маркетынгу.

Для пашыву заказаных касцюмаў прадпрыемства атрымае з Расіі тканіну і фурнітуру павышанай якасці.

Лавінія АРЭШКА.

Шведы хочуць падтрымаць экс-зэкаў

У Беларусі пачне працаваць аддзяленне грамадскай арганізацыі "КРЫС" (Швецыя, Стакгольм) па падтрымцы хворых на наркаманію, якія пакінулі месцы пазбаўлення волі.

У 2003 годзе ў месцах пазбаўлення волі знаходзілася 1300 наркаманаў, асуджаных за злачынствы, не звязаныя з наркотыкамі. Каля 40 працэнтаў наркаманаў былі асуджаны. Штогод, зазначыў спецыяліст, ад перадазіроўкі наркотыкаў у краіне паміраюць 100 чалавек, прычым большасць з іх — непаўналетнія.

Вольга АСІПЕНКА.

ЯК ЖЫВЕШ, ГЛЫБІНКА?

Валяцца дахі...

Моцныя снегапады, што прайшлі апошнім часам на Гомельшчыне, абрынулі дахі звыш трох дзесяткаў пабудоў. Да прыкладу, у КСУП "Насовічы" Добрушскага раёна ўпаў дах збожжавага склада. У сельгаспрадпрыемстве "Свяцілавіцкі" Веткаўскага раёна абваліўся доўгі дах жывёлагадоўчага хлява. Паводле звестак, невялікі статак кароў не пацярпеў. Збожжа ў Насовічах таксама ўдалося сабраць.

Аднак найбольш адчувальным крокам снегапады прайшліся па Хойніцкім раёне. У самім райцэнтры позна ноччу ад снегу абрынуўся дах 8-кватэрнага жылога дома №5 па вуліцы В.Церашковай. Дом гэты належыць Палескаму дзяржаўнаму радыяцыйна-экалагічнаму запаведніку. Людзей з дома эвакуіравалі: каго ў інтэрнат, а іншых — да сваякоў. Ніхто з жыхароў не пацярпеў. Сцены і перакрыцці засталіся цэлымі. Проста пад цяжарам снегу ўзведзены шатровы дах зваліўся на процілеглы ад вуліцы бок.

Наколькі вядома, праект рэканструкцыі гэтага дома па замове Камчарнобылю рабілі і хойніцкія, і мінскія, і гомельскія архітэктары. Валаводзілі па крузе. Вінаваты праекціроўшчыкі ці будаўнікі, пакуль яшчэ невядома.

Напрыканцы мінулага тыдня аварыйныя брыгады шпаркімі тэмпамі аднаўлялі дах. Як і да рэканструкцыі, ён стаў ужо не шатровым, а плоскім, засланым рубероідам.

У суботу старшыня Хойніцкага райвыканкама Мікалай Садчанка запэўніваў: *"Сёння людзей засяляем назад, рамонтныя работы амаль скончаны. Дах гатовы поўнасцю".*

Насамрэч большасць сем'яў вярнулася ў свае кватэры толькі ў нядзелю Аднак рамонтныя работы на доме яшчэ працягваліся і ў панядзелак.

Ніякай матэрыяльнай дапамогі эвакуіраваным жыхарам мясцовыя ўлады не аказалі. *"Яны ж не пацярпелі, і маёмасць іхняя цэлая",* — заявіў Мікалай Садчанка. Толькі прафкам запаведніка выдзеліў сваім пяці працаўнікам, якія жывуць у пацярпелым доме, па 50 тысяч рублёў у якасці матэрыяльнай падтрымкі.

Абваліўся дах у Хойніцкім раёне ў саўгасным двухпавярховым доме на 16 сем'яў у вёсцы Судкова, моцна забруджанай радыяцыяй.

— Раніцай у гадзін дзесяць былі дома, калі штосьці бухнула, — расказвае жыхарка аварыйнага дома Тамара Левянкова. — Думалі, гром які. Сусед выйшаў, глядзіць — дах упаў. Упала сярэдзіна. Пагнілі кроквы. Паскідалі ўсё зверху — адна парахня ляжыць. Дому ўжо 34 гады, але яго ніхто ніколі не рамантаваў.

У Судкове, праўда, у прыватным доме жыве і старшыня райвыканкама Мікалай Садчанка. Да таго, як узначаліць раённую вертыкаль, ён працаваў тут дырэктарам саўгаса. Аднак суседства ніякім чынам не паўплывала на стан дома, дзе абваліўся дах.

— Мы за камунальныя паслугі, каналізацыю і ваду адмаўляліся плаціць. Не працавала каналізацыя. Вадаправодныя трубы ў кватэрах поўнасцю гнілыя, "перабінтаваныя". Напор дадуць большы — трубы рвуцца, кватэры затопліваюць. Я на першым паверсе жыву, дык з другога паверха мяне залівае. Вада ў трубах цячэ ржавая. Чайнікі, каструлі — ржавыя. Таму мы не хочам плаціць за брудную ваду, паскардзілася вясковая жанчына.

Аднаўленне даху ў Судкове яшчэ не закончылі, хаця будаўнікі працуюць зранку да позняга вечара. Адначасова рамонтнікі паправілі каналізацыю. Як сумна жартуе пенсіянерка Валянціна Коўзік, без гора шчасця не бывае.

Мясцовыя жыхары разам з аднаўленнем даху і каналізацыі патрабуюць адначасова адрамантаваць вадаправодныя трубы і абавязкова падвесці прыродны газ. Дом, у якім, апроч дарослых, жывуць два дзесяткі дзяцей, гадоў сем таму адключылі ад цэнтральнага ацяплення. Людзі вымушаны былі і на першым, і на другім паверхах скласці грубкі, і цяпер ужо каторы год ацяпляюць сваё жытло радыеактыўнымі дрывамі.

Анатоль ГАТОЎЧЫЦ.

Хойніцкі раён.

У Мінску — лютаўскі патоп!

Фота ByMedia.net

ПАДТРЫМАЕМ!

Грошы на... сметніку

Крок да цывілізаванай утылізацыі смецця зрабілі камунальныя службы Віцебска.

Генеральны дырэктар гарадскога прадпрыемства жыллёва-камунальнай гаспадаркі Лідзія Цацерава не такі ўжо вялікі начальнік, каб праводзіць канферэнцыі. Але нядаўна яна ўсё ж запрасіла журналістаў і расказала, як можна вырашыць праблему раздзельнага збору бытавога смецця з мэтай яго наступнай перапрацоўкі. Галоўнай задачай тут з'яўляецца прывучэнне насельніцтва да сартыроўкі смецця і яго размеркавання па асобных кантэйнерах з адпаведнымі надпісамі, не змешваючы разам шкло, паперу і палімерныя адыходы тыпу пластыкавых бутэлек і пакетаў. Сарціраванне смецця, якое даўно прыжылося ў развітых краінах, будзе няпроста ўкараніць у Беларусі, дзе збяднелае насельніцтва звыкла мые і сушыць на балконах поліэтыленавыя пакеты і не выкідвае ў смеццеправод шкляны посуд і нават дзіравыя жаночыя калготкі.

Тым не менш першыя "мэтавыя" кантэйнеры ўжо з'явіліся ў некалькіх віцебскіх дварах. Гэтыя акуратныя смеццезборнікі, дарэчы, каштуюць даволі дорага — каля 200 тысяч рублёў за штуку, а іх у Віцебску закуплена 90 адзінак. Але, на думку камунальнікаў, калі кантэйнеры не стануць здабычай злодзеяў і будуць выкарыстоўвацца па прызначэнні, то выдаткі хутка акупяцца за кошт прадпрыемстваў, якім спатрэбіцца смецце ў якасці вытворчай сыравіны.

Пакуль што, аднак, у Віцебску такіх прадпрыемстваў мала, але, згодна з няпісанымі законамі прагрэсу, яны павінны з'явіцца, і тады смецце са статусам другаснай сыравіны дапаможа зберагаць матэрыяльныя і энергетычныя рэсурсы нашай шматпакутнай індустрыі.

На жаль, гэтая перспектыва яшчэ вельмі далёкая, бо сярод гарадоў Віцебшчыны ў адным толькі Наваполацку распачата стварэнне смеццеперапрацоўчага завода, а макулатуру ў якасці сыравіны выкарыстоўваюць толькі ў Чашніцкім раёне. З'яўленне "тэматычных" кантэйнераў у Віцебску сур'ёзна ўсхвалявала і ўзрадавала мясцовых бамжоў, для якіх раздзельны збор смецця значна спросціць пошукі ўлюбёнай "цвёрдай валюты" — піўных бутэлек і кардону.

Сяргей БУТКЕВІЧ.

Надрукавана невядомая аповесць Васіля Быкава «Афганец»

У першым нумары літаратурнага часопіса "Дзеяслоў" за 2004 год апублікавана раней не вядомая аповесць Васіля Быкава "Афганец", напісаная ў 1998 годзе.

Перад ад'ездам за мяжу вясной 1998 года В.Быкаў перадаў рукапіс на захоўванне вядомаму беларускаму літаратуразнаўцу, даследчыку творчасці пісьменніка, доктару філалогіі Міхасю Тычыну.

У інтэрв'ю БелаПАН Міхась Тычына зазначыў, што пісьменнік так і не дачакаўся лепшых часоў, каб апублікаваць сваю аповесць. Прычым, як паведаміў М.Тычына, па аўтарскім плане гэты твор пад умоўнай назвай "Афганец" меркавалася ўключыць у адзін з апошніх тамоў васьмітомнага збору твораў Васіля Быкава, але выдавецтва "Мастацкая литаратура" так і не пачало яго выдаваць. Вось чаму М.Тычына і ўдава пісьменніка Ірына Быкава вырашылі аддаць аповесць у часопіс "Дзеяслоў".

Паводле слоў вучонага, у аповесці, сапраўдная назва якой "Час шакалаў", размова ідзе пра чалавека, які прайшоў Афганістан і ведае цану ўсяму. "Гэты рашучы, гатовы на самыя радыкальныя ўчынкі "афганец" з праціўніка таталітарнага рэжыму ператварыўся ў яго самага вернага абаронцу і апору", — сказаў М.Тычына. Паводле яго слоў, з героем аповесці В.Быкава адбыліся метамарфозы, уласцівыя многім беларусам. Разам з тым, як паведаміў вучоны, кніга ўтрымлівае замалёўкі айчынных рэалій, уключаючы дзейнасць пэўных сілавых структур, разгон дэманстрацый, размовы аб палітыцы.

Марат ГАРАВЫ, БелаПАН.

Затрымалі 140 вагонаў з цукрам-сырцом

Супрацоўнікі Мазырскай мытні затрымалі ў Калінкавічах (Гомельская вобласць) больш за 140 вагонаў з цукрам-сырцом. У Дзяржаўным мытным камітэце БелаПАН пацвердзілі факт затрымання, паведаміўшы, што груз следаваў з Клайпеды (Літва) у Кірсанаўку (Украина) на перапрацоўку.

Прычына затрымкі грузу дакладна невядомая, па некаторых звестках — няправільна афармлены суправаджальныя дакументы. Прадстаўнікі Мазырскай мытні ад каментарыяў адмаўляюцца.

Матэрыялы аб затрыманні буйной партыі цукру-сырцу разгледзеў Мазырскі аб'яднаны суд і, паводле слоў старшыні Ірыны Вярыга, прыняў рашэнне аб перадачы справы на разгляд у Гомельскі абласны суд.

Алена ПАСКАННАЯ.

Тэлефільм «Карэйская пастка» Паўла Шарамета атрымаў дыплом у Нью-Йорку

Тэлевізійны фільм "Карэйская пастка" вядомага беларускага журналіста Паўла Шарамета атрымаў дыплом фіналіста ў намінацыі "Тэлефільм на палітычную тэму" на штогадовым Міжнародным фестывалі тэлебачання ў Нью-Йорку (ЗША), дзе адзначаюцца лепшыя работы ўсіх тэлеканалаў свету.

Як зазначыў у інтэрв'ю БелаПАН Павел Шарамет, які цяпер узначальвае аддзел спецпраектаў Першага канала (Расія), важна тое, што расійскі фільм упершыню атрымаў дыплом у намінацыі "Палітыка".

"Амерыканцы наогул ніколі не дапускаюць пабочных людзей у гэтую намінацыю — тым больш тэлекампанію з Расіі. Таму што лічыцца, што амерыканскія тэлекампаніі здольныя рабіць лепшыя фільмы аб палітыцы. Плюс — летась было шмат глабальных падзей, і ў амерыканскіх тэлекампаній было ў шмат разоў больш магчымасцяў вызначыцца", — сказаў ён.

Апрача расійскай карціны, у дадзенай намінацыі былі прадстаўлены два амерыканскія фільмы. Адзін з іх, які расказвае пра вайну ў Іраку, стаў пераможцам.

Юлія ЦЯЛЬЦЕЎСКАЯ.

Паркуйся як трэба!

Штотыднёва работнікі жыллёва-эксплуатацыйных службаў Мінска складаюць каля 4 тыс. прадпісанняў і каля 300 пратаколаў адміністратыўнай адказнасці ў дачыненні да ўладальнікаў аўтамабіляў, якія парушылі правілы часовай паркоўкі ў дварах. Апрача таго, больш за 140 адзінак аўтатранспарту "асабліва злосных парушальнікаў" транспартуюць на спецстаянкі.

Як паведаміў БелаПАН начальнік аддзела добраўпарадкавання і санітарнага ўтрымання галоўнага вытворчага ўпраўлення жыллёвай гаспадаркі Мінгарвыканкама Аляксандр Аўраменка, па гэтых правілах аўтамабілі павінны паркавацца з супрацьлеглага боку ад жылой забудовы, не бліжэй чым за 10 метраў ад кантэйнернай пляцоўкі, а таксама не на ўездах у двор і не на дваравых разваротных кольцах. "Гэта ўсё робіцца не з мэтай зрабіць перашкоды нашым жыхарам, а каб аблегчыць абслугоўванне двароў, вываз смецця, пад'езд машын "хуткай дапамогі", — сказаў А.Аўраменка.

Лавінія АРЭШКА.

Народная Воля 6 ЛЮТАГА 2004 г.

У СОСЕДЕЙ

Знаем ли мы, как живут наши соседи? Если из Польши, Литвы, Украины информация периодически попадает на страницы газеты, то из соседних российских областей — очень редко.

А и впрямь: как складывается жизнь тех, кто живет от нас, белорусов, за ближайшей речкой, за рощицей, за полевой дорогой? Немногим удается теперь бывать в том же Смоленске. А там происходят такие процессы, о которых нам не только нужно знать, но и анализировать, чтобы, не дай Бог, они не перекинулись на нашу сторону.

Именно из этих соображений мы знакомим читателей с очерком «На смену красному пришел пояс цвета хаки».

На смену красному пришел пояс цвета хаки

Как только затосковала Россия по сильной руке, эти руки тут же и появились. Чистые. И в качестве дополнения к ним — горячее сердце. Появились и пошли во власть

В Смоленске коллеги-журналисты первым делом предупредили:

— Постарайтесь не звонить из гостиницы. И не рассчитывайте особенно на телефон.

— Почему?

— Могут прослушивать, знаете ли...

Не верим. Звоним. Чиновники говорить отказываются, бросают трубки. В чем дело? А дело в местной политике, которая, как оказалось, уголовным образом замешена на местной же экономике. Хотя скажите, где в России не так?

Одно время губернатором был коммунист, его все кляли за партийную принадлежность и отсутствие элементарного порядка во вверенном ему субъекте Федерации. И вот в мае 2002 года народ проголосовал за генерала Виктора Маслова, возглавлявшего УФСБ по Смоленской области. Шел он на выборы под лозунгом "Диктатура закона на территории области".

И эта диктатура наступила-таки на Смоленскую область. Причем уже во время предвыборной кампании.

Главным конкурентом Маслова был губернатор Александр Прохоров. 16 мая 2000 года, за три дня до голосования, на его заместителя Анатолия Макаренко было совершено покушение. Погиб водитель служебного автомобиля, ранен охранник. Макаренко и его пятилетняя дочь чудом остались живы. Позже, со слов самого пострадавшего, выяснилось, что в тот момент, когда началась стрельба, Макаренко закричал в мобильник: "Если меня здесь убьют, то знайте — меня заказал Маслов!". Сохранилась аудиозапись этого разговора, о чем вдруг проговорился областной прокурор. Правда, не в прокуратуре, а в УФСБ, которым руководил генерал Маслов.

Остается только удивляться: зачем чекистам прослушивать вице-губернатора? Просто загадка какая-то... На память приходит только одна история — уотергейтский скандал: если помните, своего конкурента на выборах предложил прослушать сам президент США.

Но смоленский скандал, в отличие от уотергейтского, обернулся против своих инициаторов. Генерал Маслов подал на вице-губернатора в суд за клевету после того, как тот повторил перед журналистами текст, который наговорил на мобильник, прощаясь с жизнью.

На самом деле на месте генерала так поступил бы каждый. Ведь о чем клеветал его оппонент: мол, за несколько дней до покушения Маслов (при свидетелях) ему посоветовал "на неделю уехать из области, чтобы не мешаться под ногами". И это еще было бы полбеды, но Макаренко продолжал клеветать на следствии, что генерал Маслов якобы регулярно получал по 2—5 тыс. долларов от лидера смоленской ОПГ за "крышу".

На следствии, конечно, и не такое скажешь, поэтому дело дошло и до признаний. По версии вице-губернатора (кстати, арестованного за клевету! Тоже странно, так и полстраны можно пересажать), именно он, Макаренко, выступал посредником при передаче денег.

Если выстраивать цепочку дальше, то волосы дыбом становятся: значит, бывшая администрация области, УФСБ и бандиты имели некий совместный бизнес? Глупость, конечно, кто в это поверит, какой суд в России всерьез подойдет к изучению подобных слухов? Этого просто не может быть!

Естественно, губернатор Маслов обвинил Макаренко в клевете, а на допросе заявил, что с Макаренко вообще не знаком. (Правда, как-то странно: начальник УФСБ не знаком с вице-губернатором... Хотя чего не бывает.) Но вот незадача: бывший водитель Маслова Ершов сообщил, что не раз привозил шефа на встречу с Макаренко. Маслов выходил из служебной машины, пересаживался в авто замгубернатора и через 15—20 минут возвращался.

Одним словом, налицо — явный сговор с целью опорочить заслуженного чекиста. Суд тоже так решил и признал Макаренко виновным в клевете. А генерал Маслов к тому времени стал губернатором Масловым, демократическим путем избранным 20 мая 2002 года.

Что же касается бывшего вице-губернатора Макаренко, то он сидит в СИЗО, потому что приговор еще не вступил в законную силу. А дело о покушении на Макаренко не расследуется вовсе, злополучная же аудиозапись, как говорят, засекречена ФСБ.

Вот после этого случая телефон и перестал служить в Смоленской области средством общения. Дескать, надо чаще встречаться.

Освобожденное правовое поле

Одним из предвыборных обещаний генерала Маслова была "победа над криминалом". Лозунг вдохновил избирателей: Смоленская область за последние годы прочно заняла одно из первых мест в России по числу нераскрытых заказных убийств. Будучи главой местной ФСБ, генерал Маслов сражался-сражался с преступностью, но победить криминал, видимо, по силам только губернатору. И началось триумфальное шествие правопорядка.

В августе 2002 года жертвой неизвестных пал первый заместитель губернатора Владимир Прохоров. Следователи, занимавшиеся делом, дают понять, что найти заказчиков им не позволили.

Бывший заместитель начальника областной налоговой полиции Евгений Гордеев, поставленный Масловым руководить крупнейшим в области Заднепровским рынком, через несколько месяцев был арестован за взятки и осужден на четыре года лишения свободы (условно).

После прихода Маслова пришлось уйти со своего поста и прокурору области Евгению Агаркову. Его внезапную отставку связывали с тем, что прокурор, находясь в нетрезвом состоянии, якобы устроил драку с сотрудниками ГИБДД. Лишившись поста, Агарков собрал пресс-конференцию и заявил, что, во-первых, при губернаторе Маслове коррупция в области достигла небывалых размеров, а во-вторых, что кампания по его, Агаркова, дискредитации подстроена губернатором. Темная история. Но сообщение прокурора Агаркова о бесследном исчезновении со счета УФСБ 4.475.018 рублей, полученных за 14 железнодорожных цистерн контрабандного спирта в бытность Маслова еще главой местных чекистов, нового прокурора области оставило равнодушным.

Вообще — любопытная область, в которой вице-губернаторов отстреливают, как в биатлоне, а пропажа миллионных средств никого не волнует.

Освобожденное экономическое пространство

Как-то не хочется верить, что чекист во власти — абсолютно бесполезное предприятие. Может быть, генерал оправдал надежды избирателей в экономической сфере?

Увы, как ни печально это признавать, Смоленская область по некоторым важнейшим показателям переместилась с 6—7-го на последнее, 29-е место среди регионов Центральной России. 40% промышленных, 80% сельских, 50% транспортных и 60% строительных предприятий в области — убыточны. Долги по зарплате бюджетникам составили 127 миллионов рублей. Численность официально зарегистрированных безработных за последний год выросла вдвое.

Губернатора Маслова интересуют коммерческое строительство жилья, производство водки, алмазообрабатывающий завод "Кристалл", инфраструктура трассы Москва — Минск, таможенный терминал (область-то приграничная). Проекты эти рассчитаны на быструю окупаемость. Деятельность на перспективу не приветствуется. Команду генерал-губернатора тоже можно понять: неизвестно, как карта ляжет на следующих выборах.

Наверное, поэтому самые прибыльные государственные предприятия при поддержке администрации Смоленской области переходят к организациям, которые платят налоги в Москве. Так, "под крыло" столицы перешли железные дороги (теперь — Смоленское отделение Московской железной дороги) и энергетическая система области (в том числе Смоленская АЭС). В бюджете Смоленской области — колоссальный дефицит. Зато в кабинетах чиновников — евроремонт, новая мебель и компьютеры. Глупости говорим: а как же без компьютеров и уж тем более без ремонта?.. Забираем упрек обратно.

Муниципальное жилье в Смоленске давно не строят — только элитное. А простому жителю области не только о квартире мечтать бессмысленно, но и о спокойной могиле: по городу гуляют проекты снесения нескольких кладбищ, на месте которых появятся кафе, автозаправочные станции и магазины.

Область официально признана одним из самых бедных регионов России. Ее долг превысил 800 миллионов рублей. Экономия идет за счет социальных статей. Хотя при чем здесь губернатор? Ведь Маслов извинился, сказал, что ему "стыдно пенсионерам в глаза смотреть"... Конечно, стыдно. Верим.

В интервью смоленской газете "Рабочий путь", опровергая очередную клевету, распущенную политическими противниками или бизнес-конкурентами, о постройке особняка ценой более полумиллиона долларов, Маслов говорит: "Коттедж не строю... Но, наверное, придется покупать. Статус обязывает...". И купил-таки. Видели.

Освобожденное криминальное пространство

"Силовики не могут эффективно управлять гражданскими сферами. Чтобы убедиться в этом, достаточно посмотреть на Смоленск, который превращается в самый криминальный регион страны", — спустя год после избрания Виктора Маслова заявил на радио "Эхо Москвы" Георгий Сатаров, президент фонда ИНДЕМ.

Неверные оценки звучат в этих СМИ! Мы бы даже сказали — клеветнические.

В 1990-х годах город оказался под властью организованной преступности. Обычными были перестрелки среди бела дня на улицах и трупы в реке Днепр. Все доходные отрасли экономики оказались под властью криминала.

Генерал Маслов пообещал населению победить преступность, тем самым обеспечить всеобщее процветание. И именно поэтому, очевидно, экономические инициативы губернатора совпадают с традиционными сферами деятельности смоленских криминальных структур. Нечего им...

За последний год в Смоленске и окрестностях были убиты все заметные криминальные авторитеты, в руках которых находились контрабанда, торговля водкой и прочие доходные отрасли экономики. Наверное, они сами застрелились, когда источники доходов подмяло под себя государство.

Освобожденное печатное пространство

Свобода слова? Вот с этим — незадача. Ведь журналисты все норовят какую-нибудь гадость выкрикнуть, а народ от "чернухи" устал. Позитивный образ нужен. Хотите? Пожалуйста — кушайте.

После губернаторских выборов пресс-секретарь Маслова г-жа Чалова собрала главных редакторов смоленских СМИ и задала примерно такой вопрос: а почему все газеты об одном и том же событии пишут по-разному? Вы как собираетесь дальше работать — по-государственному или на потребу толпе?

Правильный ответ угадали не все: газета "Наша смена" была закрыта, уволены главный редактор "Аргументов и фактов" в Смоленске" Павел Филиппов, Михаил Ивашин ("Комсомольская правда — Смоленск"), Сергей Машурин, затем Александр Стеценко, возглавлявшие "Московский комсомолец" в Смоленске", Светлана Парфенова из "Смоленского курьера", Денис Лобанев ("Наша смена"). Но этим еще повезло: главный редактор "Московского комсомольца" в Смоленске" Сергей Калиновский был убит незадолго до губернаторских выборов. Ему предложили информацию, он поехал на встречу и исчез. Тело было найдено три месяца спустя.

А на "правильных" журналистов тут же нашлись и средства. Областная администрация учредила несколько официальных СМИ. Необходимость этого шага разъяснили в пресс-релизе: "Создать официальную областную газету для казны и для налогоплательщиков куда дешевле, чем постоянно перекачивать бюджетные деньги в карманы владельцев частных изданий, оплачивая публикации информационных материалов и официальных документов". Резонно.

В Смоленске, правда, пишут слово "губернатор" с большой буквы — так это не преступление. И ничего страшного в том, что "Смоленская газета" балует читателей рассказами о трудовых буднях губернатора, посещающего доярок, слесарей и сантехников, а материал о новогодней елке был проиллюстрирован фотографией счастливого ребенка — внука Маслова. И друзья губернатора у прессы тоже в чести. В "Рабочем пути", например, появился радостный материал "У нашего мэра — стопроцентное зрение", повествующий о визите городского головы Халецкого, друга Маслова, в глазную клинику.

В Смоленске ходит анекдот: "Главный редактор официальной газеты на планерке говорит: "Вот сегодня номер вышел удачным. На прошлой неделе мы поставили 20 фотографий Виктора Николаевича, а сегодня — целых 34!". У журнала возможности шире. В 50-страничном номере журнала "Смоленск", посвященном 100 дням Маслова у власти, появилось 56 (пятьдесят шесть) его фотографий.

Хотите еще анекдот? "Выходит главный редактор местной газеты после дождя на улицу, видит на небе радугу и вздыхает: "Как же старается Виктор Николаевич Маслов для смолян!".

Год губернаторства Маслова прошел. Электорат огляделся. Работы нет? Зарплату не платят? Мусор на улицах? Так ведь выборы скоро — к выборам и воду горячую дадут, и денег... Перетерпим. Как скажут, так и проголосуем. За людей с чистыми руками и горячим сердцем. Которые создают радугу.

Абсурд, скажете вы? Да нет. В области, где национал-большевики борются за демократические свободы, а местная ячейка "ЯБЛОКА" поддерживала на губернаторских выборах генерала ФСБ, возможно все. Светлое будущее рисуется в радужных красках. Не сотрешь. Не увернешься.

Илья КРИГЕР,
Анна КОГАН.
("Н.Г.")

Турецкая полиция арестовала строителей обрушившегося дома

Турецкие правоохранительные органы задержали двоих строительных подрядчиков, которые построили 11-этажный жилой дом в городе Конья, обрушившийся в понедельник вечером. Еще одного сотрудника фирмы объявили в розыск. Никаких конкретных обвинений против них выдвинуто не было — строителей задержали для того, чтобы они дали показания. Тем не менее турецкие власти и вслед за ними средства массовой информации страны в качестве основной причины обрушения называют нарушение строительных технологий, норм и правил при постройке здания.

По последним данным, число погибших достигло 23 человек. Спасти удалось 31 пострадавшего. Под руинами могут находиться до 100 жителей дома — в 27 квартирах проживали около 140 человек. 18 из них в момент аварии не было дома, однако, как считает полиция, в некоторых квартирах могли быть гости.

Талый снег и затяжные дожди грозят затопить Британию

Неожиданное потепление и затяжные дожди привели к тому, что угроза наводнения нависла над центральными и восточными регионами Британии. На юге острова столбик термометра поднялся до отметки 16 градусов Цельсия, что соответствует средней температуре в мае. В Англии и Уэльсе из-за тающего снега и непрекращающихся ливней из берегов вышли реки. Закрыто движение по мостам через Уз и Северн. По прогнозам метеорологов дожди будут продолжаться еще в течение трех суток.

В Северном Йоркшире людей, застрявших на затопленной дороге, пришлось спасать с помощью вертолета. Все семь человек были доставлены в ближайшую больницу, хотя никто из них серьезно не пострадал.

Бригады и батальоны армии США уступят место «блокам действия» и «модулям»

Бывший генерал американского спецназа Питер Шумейкер, ставший в августе прошлого года начальником штаба американской армии, подготовил по заданию министра обороны США Дональда Рамсфелда комплекс неотложных мер, которые, по мнению генерала, повысят боеготовность американской армии. Главная из предложенных мер касается реструктуризации американских полков. Привычные бригады и батальоны уступят место таким "ньюэйджевым" (по выражению газеты The Washington Times, в чье распоряжение попала докладная записка генерала) понятиям, как "блоки действия" и "модули". Разумеется, вместе с названиями будет перебрана по кирпичикам вся структура боевого подразделения. Каждому блоку действия будут приданы "вспомогательные блоки" — транспортные, вспомогательные и так далее вплоть до военной полиции. Все эти блоки будут разворачиваться одновременно, а не последовательно, как было раньше.

Мэр Бордо, обвиненный в коррупции, не намерен бросать политику

Экс-премьер-министр Франции и нынешний мэр города Бордо Алан Жюппе, признанный виновным в коррупции, заявил, что не намерен оставлять политическую деятельность, по крайней мере до тех пор, пока не будет закончено рассмотрение его апелляции. На прошлой неделе, в пятницу, суд нашел доказательства того, что в конце 80-х — начале 90-х годов Жюппе вместе с соратниками по партии злоупотреблял фондами мэрии Парижа. В качестве наказания Жюппе присудили к 8 годам лишения свободы условно и 10 ближайших лет запретили занимать государственные должности. В то же время ему не запрещено и впредь занимать пост мэра Бордо.

Сам обвиняемый, выступая на национальном телевидении, заявил: "Я подаю на апелляцию, и пока, в связи с ней, исполнение приговора отсрочено, я продолжу исполнять свои обязанности". Затем добавил: "Если же суд признает мою отставку, я уйду из политики навсегда".

Заседание апелляционного суда не состоится раньше осени. Тем временем нижняя палата парламента Франции начала расследование, цель которого — выяснить, не оказывалось ли на судей, вынесших приговор Жюппе, давление.

ВІНШУЕМ!

Шлях да сябе

Днямі знанаму гісторыку Леаніду Лычу споўніцца 75 год

Чытачам "Народнай волі" імя Леаніда Лыча, знанага беларускага гісторыка, доктара гістарычных навук, прафесара добра вядомае праз ягоныя публікацыі, прысвечаныя гісторыі культурна-моўнага развіцця беларускага народа. Аднак не сакрэт: папулярнасць яшчэ не азначае, што мы ведаем жыццяпіс чалавека, ягоны шлях да прызнання. Мяркую, цікава згадаць некаторыя жыццёвыя вехі ў юбілейныя дні слыннага гісторыка.

...Гадаваўся Лявон ў памежным (да верасня 1939 года) мястэчку Магільнае на Уздзеншчыне. З маленства яго прываблівала рамантыка жыцця памежнікаў, балазе ля вёскі была застава. Разам з іншымі хлапчукамі ён не раз дапамагаў вайскоўцам "высочваць шпіёнаў". Не дзіва, што пасля сканчэння школы становіцца курсантам вайсковай вучэльні: юначая рамантыка перамагла! Але...

Ён і не ўяўляў, што на жыццёвых пуцявінах столькі нечаканасцяў. І першая — курсанта перакваліфікавалі на оперупаўнаважанага для лагераў палітзняволеных. І хлопец з беларускага мястэчка трапляе на службу... у ГУЛАГ. Тое было ўжо ў 1950 годзе.

Жыццё сярод сібіракоў — а гэта, як спяваецца ў даўняй песні, "дзеці розных народаў", — змусіла Лявона задумацца пра лёс свайго, беларускага. Трапяткая пашанота іншых да ўсяго роднага — мовы, культуры, гісторыі, традыцый наводзіла на неадчэпнае пытанне: "А чаму такога няма ў нас, беларусаў?" Гэтай парою ён ужо вучыўся завочна на гістарычным факультэце Башкірскага універсітэта. Неўзабаве падаўся на сваю Беларусь. Тут усё і пачалося.

— Ужо тады я не ўяўляў развіцця нашай гістарычнай навукі па-за беларускай мовай, — згадвае Леанід Міхайлавіч. — На ёй напісаў гісторыю чыгуначнага транспарту пасляваеннага перыяду і не абараніў доктарскай дысертацыі толькі таму, што Масква патрабавала пісаць такія навуковыя працы выключна па-руску...

З канца 70-х па падказцы душы ён стаў распрацоўваць гісторыю нацыянальна-культурнага развіцця Бацькаўшчыны, бо бачыў тут шмат прабелаў і скажэнняў. Публічна выказаўся ў абарону беларускай нацыянальнай ідэі яшчэ ў савецкі час, у 1983 годзе — на агульнасаюзнай навуковай канферэнцыі ў Баку. Тэкст выступлення адправіў у ЦК КПБ. Высновы аўтара былі такія пераканаўчыя, што яго нават не пасмелі выклікаць на "прафілактыку" дзеля прамыўкі мазгоў.

Быў ты, Лявон, і сярод тых дваццаці васьмі смельчакоў з нацыянальнай эліты, што адважыліся ў 1986 г. паслаць ліст у ЦК КПСС аб хібах нацыянальнай палітыкі ў Беларусі. Гэтых падпісантаў у народзе назвалі "панфілаўцамі"... Ты першы, Лявоне, тэаратычна абгрунтаваў неабходнасць надання беларускай мове статусу адзінай дзяржаўнай у краіне. Твае аргументы па гэтай праблеме былі выкарыстаны ў прынятым 26 студзеня 1990 г. Законе "Аб мовах у Беларускай ССР".

У сваіх публікацыях ты папярэджваў грамадства аб небяспецы задуманага чыноўніцкім апаратам рэферэндуму 1995 года, а пазней паказваў яго шкодныя наступствы для беларускай мовы... Можна многа яшчэ гаварыць — і справядліва — пра твае неаспрэчна высакародныя справы ў служэнні Бацькаўшчыне, абароне беларушчыны. Іх бачаць і цэняць не толькі землякі.

Вось радасная падзея: тваё імя амерыканскім Біяграфічным цэнтрам уключана ў даведачнае выданне **"Пяцьсот знаных навукоўцаў свету"**. У ім — імёны асобаў, што зрабілі ў XX—XXI стагоддзях вялікі ўклад у развіццё грамадства. Усім нам таксама за гонар, што гэты ж інстытут надаў табе, дарагі дружа, тытул "Чалавек года", а затым папрасіў тваёй згоды быць сябрам згаданага інстытута. Гэта сведчыць пра неабыякавасць прагрэсіўнай сусветнай грамадскасці да праблемы, над якой ты нястомна шчыруеш, — да стану духоўнага жыцця тытульнай нацыі Беларусі. У гэтай нялёгкай, складанай, самаахвярнай працы ты, ужо сталы, прызнаны светам навуковец, знайшоў сваю сапраўдную рамантыку, свой шлях да сябе самога.

...Некалі наш несмяротны пясняр казаў: "Долю каб бачыў у родным народзе, а быў бы шчаслівы Янка Купала". Ён, на жаль, не прычакаў гэтага шчасця. То, можа, табе, Лявоне, выпадзе прычакаць таго, за што мужна змагаешся?

На пытанне, адкуль твой патрыятызм, ты неяк адказаў:

— З "Новай зямлі" Якуба Коласа. Мы, тагачасныя дзеці, дый нашы бацькі вельмі любілі гэты Коласаў твор. А наша Магільнае — паблізу песняровых мясцінаў, апісаных у паэме.

Дык пажадаю табе, дарагі дружа, дайсці да Новай зямлі, Новай Беларусі, балазе для цябе яе прывід ужо даўно выразна акрэслены. Творчай трываласці табе на доўгія гады!

Уладзімір СОДАЛЬ.

P.S. Калектыў і чытачы "Народнай волі" далучаюцца да шчырых віншаванняў нашаму сябру і актыўнаму аўтару, зычаць юбіляру ўсяго найлепшага. І каб разам з ім у добрым здароўі ішла, як і раней, яго нязменная палавіна — такая ж патрыётка Беларусі, жонка Ефрасіння Георгіеўна Андрэева.

ПАЗІЦЫЯ

Леанід ЛЫЧ,
доктар гістарычных навук, прафесар

...А іншым не было чаго сказаць?

*10—12 снежня мінулага года ў Мінску адбылася міжнародная навукова-практычная канферэнцыя па праблеме **"Міжкультурны дыялог у Беларусі: нацыянальна-культурнае і духоўнае развіццё ва ўмовах глабалізацыі"**. Ініцыятарам канферэнцыі выступіла ЮНЕСКА, а галоўны абавязак па яе правядзенні быў ускладзены на Нацыянальны навукова-асветніцкі цэнтр імя Францішка Скарыны пры Міністэрстве адукацыі Рэспублікі Беларусь. Заслуга ў гэтым як колішняга яго кіраўніка Адама Мальдзіса, так і сучаснага — Любові Уладыкоўскай-Канаплянік.*

Дарэчы, па ініцыятыве таго ж ЮНЕСКА ў 2002 годзе ў Мінску ладзіўся сімпозіум "Разнастайнасць моў і культур у кантэксце глабалізацыі" — вельмі блізкі сваёй тэматыкай да згаданай канферэнцыі. Варта парадавацца, што сусветная цывілізацыя, у тым ліку і народы-гіганты, нарэшце зразумелі найвялікшую трагедыю знікнення з аблічча зямлі не толькі маналікіх афрыканскіх, азіяцкіх, паўднёваамерыканскіх ці аўстралійскіх плямёнаў, але і некаторых народаў колькасцю ў некалькі мільёнаў чалавек.

Гэтыя шкодныя для ўсяго чалавецтва працэсы паглынання адных народаў іншымі асабліва інтэнсіўна праходзяць у краінах, палітычныя ўлады якіх не праяўляюць зацікаўленасці ў захаванні іх народамі сваёй культурна-моўнай адметнасці. Прагрэсіўныя арганізацыі свету бяруць на сябе дапамогу такім народам, бо не жадаюць, каб планета Зямля беззваротна губляла сваю культурна-моўную разнастайнасць, а значыцца — прывабнасць і прыгажосць.

Апошнім часам цывілізаваны свет усё больш пільную ўвагу скіроўвае да стану культурнага развіцця Беларусі. Як бы афіцыйныя ўлады ні стараліся пераканаць у адсутнасці ў нас праяў асіміляцыйнага характару ў дачыненні ды тытульнай нацыі, з гэтым мала хто можа пагадзіцца.

Як вядома, у маі 1995 года ўладныя структуры краіны пайшлі на небяспечны эксперымент у галіне моўнай палітыкі. Праз рэферэндум яны ўвялі юрыдычнае дзяржаўнае беларуска-рускае двюхмоўе. Такой заганнай практыкі не ведалі і не ведаюць у іншых краінах (за выключэннем каланіяльна-залежных) з адной карэннай, тытульнай нацыяй. Пры дзяржаўным двюх- ці шматмоўі, да прыкладу, у Бельгіі альбо Швецарыі, кожны з носьбітаў той ці іншай мовы мае тут сваю этнічную тэрыторыю, чаго нельга сказаць пра Беларусь. Аднак гэта не перашкодзіла яе моцна ўлюбёнаму ў філалогію кіраўніцтву заплюшчыць на гэта вочы. Настойлівыя патрабаванні нацыянальна свядомай грамадскасці спыніць дыскрымінацыю роднай мовы засталіся непачутымі ўладай. Яна, як у горшыя часы паланізацыі і мураўёўскай русіфікацыі, працягвае курс на далейшае паглыбленне культурна-моўнай асіміляцыі свайго народа.

Са сказанага лёгка зразумець, чаму на канферэнцыі моўная праблема была вынесена ў ранг самых актуальных. Многія з выступоўцаў грунтоўна, па-навуковаму прааналізавалі прычыны заняпаду сацыяльнай ролі роднага слова карэнных жыхароў краіны, прапанавалі даволі эфектыўныя шляхі гарманізацыі выкарыстання беларускай і рускай моваў у грамадскім жыцці. Дасягнуць гэтага нельга інакш, як шляхам выкарыстання ўласнага і чужога вопыту дзяржаўнага рэгулявання моўных працэсаў.

Ва ўдзельнікаў канферэнцыі было зразумелае жаданне пачуць бачанне вострай праблемы не толькі з вуснаў заклапочаных навукоўцаў, але і саміх дзяржаўных дзеячаў. Але, на жаль, прынцыпова важнага ад апошніх не ўдалося пачуць. Зразумела: пры колькаснай перавазе рускамоўных дзяржчыноўнікаў цяжка чакаць карэннай перабудовы палітыкі ў гэтым накірунку.

Цалкам апраўданым было абмеркаванне ролі інтэлігенцыі ва ўзмацненні кансалідацыйных працэсаў беларускай нацыі. Кідаецца ў вочы востры недахоп інтэлігентных людзей, здольных будаваць сваю дзейнасць у адпаведнасці са святымі для нас нацыянальнымі ідэаламі, рашуча адстойваць іх. У выніку мы не ў стане забяспечыць такімі кадрамі многія адказныя ўчасткі грамадскага жыцця, дзе нацыянальны фактар павінен адыгрываць вырашальную ролю.

Вельмі недарэчна, што, да прыкладу, нават беларускамоўныя драматычныя тэатры даводзіцца ўкамплектоўваць кадрамі, не здольнымі дасканала гаварыць па-беларуску. Ніводная вышэйшая ці сярэдняя спецыяльная навучальная ўстанова, за выключэннем беларускамоўнай, не дае спецыялістаў, якія былі б у стане працаваць у рэжыме рэальнага беларуска-рускага двюхмоўя. Калі ў бліжэйшыя гады бальшыня сучасных і новых пакаленняў не стане носьбітам беларускіх культурна-моўных традыцый, нам нічога добрага не абяцае далейшае паглыбленне працэсаў глабалізацыі. Яны аб'ектыўна бязлітасныя да народаў, якія не трымаюцца сваёй спрадвечнай духоўнай спадчыны.

Вялікая шкода грамадству — "ўцечка мазгоў". За мяжой нашы таленты аплачваюцца куды лепш, чым дома. Але здаўна суровым пакараннем для сябе лічылі нашы продкі змушанае расстанне з родным домам (сярод іх былі ўдзельнікі паўстання Тадэвуша Касцюшкі, нацыянальна-вызвольных паўстанняў 1830—1831, 1863—1864 гадоў). У наш жа час па-за межамі Бацькаўшчыны апынулася нямала маладых людзей, бацькі якіх часам выдаюць сябе за шчырых прыхільнікаў беларускага Адраджэння.

Шкада, што на канферэнцыі ад сучаснай палітычнай эліты выступіў з дакладам толькі старшыня Камісіі па справах адукацыі, навукі, культуры і навукова-тэхнічным прагрэсе Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь Ігар Катляроў. Магчыма, іншым не было чаго сказаць?

...Канферэнцыя скончылася, але творчая дзейнасць яе ўдзельнікаў не спынілася. Ім належыць выпрацаваць "Асновы стратэгіі нацыянальна-культурнага і духоўнага развіцця Беларусі ва ўмовах глабалізацыі". У гэтых варунках было б пажаданым разгарнуць у дэмакратычнай прэсе сур'ёзную, узважаную гаворку па праблеме выратавання беларускага народа ад негатыўных наступстваў глабалізацыі — незалежнага ад таго, з якога боку яны ўрываюцца ў нашую краіну. Выказаныя ў прэсе каштоўныя прапановы з задавальненнем былі б прыняты ў Нацыянальным навукова-асветніцкім цэнтры імя Ф.Скарыны, калектыў якога выконвае асноўную ролю ў стварэнні вышэйназванай канцэпцыі. Зараз тут ідзе падрыхтоўка ды выданне матэрыялаў канферэнцыі, у якіх знайшло даволі глыбокае і аб'ектыўнае адлюстраванне сучаснага нацыянальнага жыцця. Трэба імкнуцца раскатурхаць, будзіць ад летаргічнага сну нашу інтэлігенцыю, якая нарэшце павінна сваім прыкладам паказаць, як трэба шанаваць і прымнажаць духоўныя скарбы Бацькаўшчыны.

ЛИКБЕЗ

Вы хотите поработать за границей?

Как заманчиво для многих звучат объявления: "Приглашаем на работу за границу..."! Как правило, в них нет четкой информации: на какую работу, в какой стране, с какой оплатой... И тем не менее многие откликаются. Даже не задумываясь, что без конкурентоспособной специальности трудно рассчитывать на хорошую работу даже в своей стране, а тем более — за границей. Уж если и приглашают в какие-то страны на легальную работу, то в основном на неквалифицированный и тяжелый физический труд. Или...

Практически ничего не зная о ситуации с трудоустройством за границей, не осознавая риска, связанного с посредничеством в этом деле и тем более с нелегальным вывозом людей, многие молодые люди, стремящиеся любым путем выехать за рубеж, отдают себя в руки мошенников. А если при этом они ничего не знают о деятельности торговцев людьми, то существует опасность стать их жертвой.

По данным ООН, в мире по уровню доходов торговля людьми находится на третьем месте после торговли оружием и наркотиками. И на сегодняшний день Беларусь оказалась среди стран, из которых вывозят людей с целью принудительного труда (женщин — чаще всего для сексуальной эксплуатации). Количество таких пострадавших у нас постоянно растет, а само явление торговли людьми начинает принимать угрожающие масштабы.

Итак, что надо знать, выезжая на работу за рубеж?

* Прежде всего нужно уяснить, что любая западная страна старается защитить свой рынок труда, и иностранцам предоставляются только те рабочие места, которые длительное время не заполняются собственными трудовыми ресурсами. Так что без соответствующего образования и высокой квалификации, а тем более без знания языка, рассчитывать на хорошую работу не приходится.

* В Беларуси действует миграционное законодательство, в соответствии с которым установлен лицензионный порядок на трудоустройство граждан нашей страны за границей. Каждому, кто собирается трудоустроиться за рубежом, следует убедиться, что фирма или индивидуальный предприниматель, которые предлагают посреднические услуги по трудоустройству, имеют соответствующую лицензию Министерства труда и социальной защиты РБ. Такие лицензии выдаются только белорусским субъектам хозяйствования, а это значит, что никакие иностранные фирмы трудоустраивать наших граждан за рубежом никак не могут. Не зная этого, многие обольщаются обещаниями различных мошенников и псевдофирм, что все документы по трудоустройству будут оформлены по месту работы в стране назначения.

* Публикация информационных объявлений о трудоустройстве за границей без согласования с Департаментом по миграции Министерства труда и социальной защиты не допускается. Если в объявлении нет информации о лицензии и о разрешении Департамента по миграции, то такой рекламы следует категорически избегать.

* Для легального выезда на работу за границу необходимо иметь на руках трудовой договор (контракт). Фирма или индивидуальный предприниматель, имеющие лицензию, обязаны заключить трудовой договор между гражданином Республики Беларусь и иностранным нанимателем и вручить один экземпляр этого договора трудящемуся-мигранту. Необходимое условие при этом — договор должен быть зарегистрирован в территориальном органе по миграции. Ни в коем случае не нужно верить обещаниям, что трудовой договор будет заключен непосредственно с работодателем в стране назначения!

* Трудовой договор должен быть обязательно составлен на одном из государственных языков Республики Беларусь. В нем должны быть указаны сроки работы за границей, место работы, специальность, условия труда, характер оплаты и т.д. Нужно очень внимательно читать контракт, следить, чтобы в нем не было пунктов, противоречащих друг другу, либо нечетких формулировок. Особенное внимание нужно обращать на пункты, напечатанные мелким шрифтом. Нередко работодатель разрабатывает такую систему штрафов, что невозможно будет получить указанную в контракте сумму. Нужно также сразу выяснить вопрос о расходах на питание и проживание, т.к. нередки случаи, когда заработанной суммы не хватает на их покрытие. Чтобы избежать недоразумений и возможных уловок, контракт лучше всего показать юристу.

* Выезд на работу за границу осуществляется только по рабочей визе, выданной дипломатическим представительством или консульским учреждением той страны, куда направляется трудящийся-мигрант. К сожалению, многие, не задумываясь, во всем доверяются дельцам из псевдофирм и едут за границу по туристической визе, веря в обещания, что на месте все вопросы решит работодатель. А именно с этого часто и начинается процесс торговли людьми. Туристическую, гостевую или иную визу ни при каких обстоятельствах за границей нельзя переоформить в рабочую. И если вид визы не соответствует цели поездки, то в случае обнаружения этого человек подвергается штрафу, аресту и депортации из страны. Приехавшие на поиски работы, например, по туристической визе по истечении срока ее действия становятся нелегалами, т.к. нарушают паспортно-визовый режим. Именно этим и манипулируют торговцы людьми, ставя свою жертву в безвыходное положение и заставляя выполнять любые указания.

* Потенциальных клиентов должно насторожить, если фирма предлагает сама быстро оформить все документы, визу, авиабилеты, взяв расходы на себя. При этом клиент берет на себя обязательство вернуть деньги из своей зарплаты. Именно это обстоятельство и является в дальнейшем поводом для шантажа и угроз, т.к. жертва не будет иметь на руках ни паспорта, ни обещанных денег и окажется в полной зависимости от торговцев людьми.

Учитывая все вышесказанное, не забудьте оставить своим родным все имеющиеся координаты будущей работы (адрес, телефон и т.д.); сделать ксерокопии всех документов (один экземпляр возьмите с собой, а другой оставьте дома); запишите адреса и телефоны белорусского посольства или консульства, где желательно зарегистрироваться. Но самое важное — ни при каких обстоятельствах никому не отдавайте свой паспорт, так как он является единственным документом, удостоверяющим вашу личность за границей.

На всякий случай

В Беларуси уже несколько лет работает "горячая линия", организованная Белорусской ассоциацией молодых христианских женщин (БАМХЖ) совместно с польским фондом Ла Страда.

Основные цели работы "горячей линии": оказание информационной помощи по вопросам безопасного выезда и пребывания за границей. Кроме того, через "горячую линию" можно обратиться за помощью в поисках пропавших за границей женщин, а также обсудить вопросы социальной реабилитации пострадавших.

За три года на "горячую линию" поступило более 4500 звонков. Чаще всего женщин интересуют вопросы трудоустройства за границей; на втором месте — вопросы заключения брака с иностранцами, права жен и детей в этом браке; на третьем месте — уточнение различных аспектов работы по программе Au-Pair. "Горячая линия" БАМХЖ работает ежедневно с 9 до 21 часа без выходных и праздничных дней.

Тел. "горячей линии": **(017) 295-31-67.**

Зоя ЛЫСЕНКО.

P.S. ***Автор благодарит председателя Белорусской ассоциации молодых христианских женщин Ирину Альховку за помощь в подготовке материала.***

КРИМИНАЛ

Семь с половиной лет будет вспоминать 80-летнюю бабку

Ведущего кочевой образ жизни 35-летнего россиянина Олега Крамаренко судьба забросила в деревню Антоновка Жлобинского района. Не работу он искал там, а чем поживиться на дармовщину. Выставив оконное стекло в одной из хат, насмерть перепугал проснувшуюся 80-летнюю хозяйку. Жертва попыталась закричать, но злодей придавил ей лицо подушкой, перекрыв доступ воздуха, и потребовал деньги.

У чуть не отдавшей богу душу бедной колхозной пенсионерки ломаного гроша не оказалось — пришлось ночному гостю довольствоваться утюгом и банкой зеленого горошка.

За пределы района злодею выехать не удалось — задержали. Затем наступил час расплаты за страх, боль и слезы бывшей работницы сельского хозяйства. Районный суд оценил посещение дома без приглашения хозяйки в семь с половиной лет изоляции от общества в исправительной колонии усиленного режима.

Михаил ОГОНЬКОВ.

Поруч з Музай у добры шлях!

Лявон ЦІМОХІН — настаўнік гісторыі адной з маладзечанскіх сярэдніх школ летась выдаў першую кніжку сваіх вершаў "Срэбны коннік". Дакладней, зборнік выдалі ягоныя шматлікія сябры — былыя вучні, настаўнікі, урачы, мастакі, людзі з небагатым дастаткам. Усе яны захапляюцца паэзіяй Лявона Цімохіна. Скажу шчыра, з'ява вельмі прыемная і вартая захаплення і пераймання. Асабліва сёння, калі дзяржава загнала мецэнацтва ў глыбокае падполле.

А нізка вершаў, якая сёння прапануецца чытачу, пачатак новага ўнёску Лявона Цімохіна ў беларускую літаратуру. Няхай яму шчыруе дар Боскі і прыхільнасць паэтычнай Музы! У добры шлях!..

Васіль ГРОДНІКАЎ.

Лявон ЦІМОХІН

«І ваш саюз са смерцю разбурыцца.
І ваша дамова з пеклам не вытрымае»

Ісая. Раздзел 28, вершы 15—21

Бездань

Яма. Чырвоная гліна. Пясок.
Крыж паламаны,
а дрэвы, як краты.
З крыжнай дарогі сіпаты гудок...
І зноў варанок?..
Гэта — Мінск, Курапаты!

Сяржант за кустамі гуньдзіць:
"Налівай!"
Рогат нахабны, расейскія маты,
Зладзілі ў небе вароны свой грай,
Ў сэрцы адчай...
Гэта — Мінск, Курапаты!

Яма. Чырвоная гліна. Пясок.
Косткі людзей
ў катавальнях распятых,
Здані нявінных... Імчыць варанок,
У сэрцы лядок...
Гэта — Мінск, Курапаты!

Кроў глінай стыне на белай сцяне,
Сполахі-сны:
ў трунах твары вусатыя:
Твар воспай біты, твар у пенсне,
З лысінай твар...
Гэта — Мінск, Курапаты!

Зона здрады

Боль знямелай самоты,
Насцярожаны сосны,
Вецер лютыя ноты
Па-над Краем разносіць,
Часам воўкам ён вые,
То савою галосіць,
Сярод белых, здранцвелых,
Насцярожаных соснаў.
Поўня сцюжай палюе,

Над імглістай прасторай,
А у нашым у краі
Занямелае гора,
Спрэс пазёмкавы шоргат
Ля пакінутых хатаў,
Не адрынутых Богам
І людзьмі не праклятых...

Брагін—Хойнікі—Нароўля

* * *

Мароз! —
крышталёвыя вэлюмы соснаў.
Мароз! —
крышталёвыя шаты бяроз.
Я сцежкай бялёсай, насуперак лёсу,
Іду пад нябёсы, дзе жыў, дзе я рос.

Звіняць пад нагамі маімі ільдзінкі,
Звініць павучынкамі
шэрань-крышталь,
Імкну да хаціны ў Сусвеце адзінай,
Дзе зладзіць мне баль мая
даўняя даль!

У той далі, на лузе, улетку пракосы
Мяне ахінуць пахам
стомленых кветак,

А раніцай лозы, срабрыстымі росамі
Асвецяць жывою вадой
мой палетак.

У далі той даўняй
хвалююцца хвалі,
У хвалях лунае
адчайны мой ветразь.
Там кліча мяне... І мяне праганяе
Юначая, чыстая, светлая Вечнасць!

Звіняць пад нагамі маімі ільдзінкі,
Звініць пад нябёсамі
песня крышталяў!
Імкну да хаціны ў Сусвеце адзінай,
Дзе шчасная роспач
маіх родных даляў.

ПАМЯЦЬ

На сустрэчу з Васілём Быкавым у... Старыя Дарогі

У Старых Дарогах, у Музеі выяўленчага мастацтва ("Фонд Анатоля Белага") створана першая ў Беларусі зала, прысвечаная вялікаму сыну Бацькаўшчыны Васілю Быкаву.

Тут размясцілася звыш 200 экспазіцыйных "адзінак": кнігі народнага пісьменніка з яго асабістай бібліятэкі на розных мовах свету, прыжыццёвыя жывапісныя і графічныя партрэты Васіля Уладзіміравіча, створаныя Яўгенам Ціхановічам і Анатолем Крывенкам. Шмат графічных работ (мастакі Юры Герасіменка, Уладзімір Немагай, Георгі Паплаўскі) навеяны матывамі кніг пісьменніка.

Ёсць малюнкі, створаныя рукой самога Васіля Быкава: дом, дзе ён нарадзіўся, і дом, дзе жыў, царква, дзе яго хрысцілі, і школа, у якой ён вучыўся... У экспазіцыі прадстаўлена шмат асабістых рэчаў пісьменніка, некалькі ручак, якімі ён карыстаўся, запісная кніжка, каляндар з ягонага кабінета, тэлефонны даведнік Саюза Беларускіх пісьменнікаў з асабістымі паметкамі Васіля Уладзіміравіча, тэатральныя афішы спектакляў, пастаўленых па ягоных творах.

Значная частка экспазіцыі — фотаздымкі пісьменніка з сябрамі, палітычнымі і грамадскімі дзеячамі, дзеячамі культуры. Яны адлюстроўваюць насычанае творчае і грамадскае жыццё вялікага патрыёта Беларусі.

Вялікую частку каштоўных экспанатаў перадала ў дар музею жонка Васіля Уладзіміравіча Ірына Міхайлаўна. Экспазіцыя пастаянна папаўняецца, і мы просім тых, хто быў знаёмы з пісьменнікам і захоўвае падараваныя ім кнігі, фотаздымкі, аўтографы, іншыя матэрыялы і рэчы, ахвяраваць іх музею дзеля ўшанавання памяці вялікага Грамадзяніна і творцы. Усіх прыхільнікаў магутнага таленту запрашаем на сустрэчу з Васілём Быкавым у Старыя Дарогі.

Анатоль БЕЛЫ.

На здымку: *куток экспазіцыі, прысвечанай Васілю Быкаву.*

Крыжаванка

З гісторыі Беларусі

Славутыя імёны і прозвішчы, некаторыя назвы нашай Бацькаўшчыны. Словы пішуцца злева направа, справа налева, зверху ўніз, знізу ўверх, але не перакрыжоўваюцца.

Д	О	Л	А	Р	Ф	Ў	Е	А	Ц	К	Ў	Э	Р	Я	В
Р	А	Г	В	А	Я	П	О	Л	Я	А	С	К	К	І	Я
С	Т	У	С	С	Н	Ф	Р	А	Н	Ц	І	А	У	Н	Л
А	С	А	Ь	І	Н	А	К	С	К	А	Ш	Я	В	К	І
К	Т	М	А	Н	Ы	Р	Н	Б	А	Т	У	Р	А	А	Е
О	Р	І	С	Ц	Я	П	А	Ў	С	К	М	Ы	С	Н	К
Ж	С	К	А	Р	Ф	Г	У	О	Я	А	О	У	Д	Я	С
І	К	О	Н	Ш	А	А	Ш	Т	М	Е	Н	Б	Н	Ы	Т
Ж	А	Л	Ц	І	К	Б	Э	І	Л	Т	Р	Я	І	А	В
Ы	Г	У	С	С	К	І	В	І	Ч	К	Ы	Ц	Н	Л	І
Г	Р	Ы	О	Ў	І	Н	С	К	І	А	В	Т	У	О	Т
І	А	П	А	Я	П	Л	Е	Ў	С	А	А	А	В	Ў	С
М	Т	С	Н	Ц	Ь	Л	І	С	А	П	Е	Г	І	В	К
О	Н	Т	Ы	-	Р	А	Д	А	В	Я	Н	Ь	Л	Е	А

1.Наша святая, якую здаўна шануюць як нябесную заступніцу беларускай зямлі (18). 2.Сярэднявечная беларуская дзяржава, што паўстала ў XIII—XIV стагоддзях (23). 3.Першы беларускі князь, якога прыгадваюць старажытныя летапісы (8). 4.Пагадненне паміж Вялікім княствам Літоўскім і Польскім Каралеўствам, ажыццёўленае ў 1385 годзе (13). 5.Заснавальнік беларускага кнігадрукавання (16). 6.Адзін з самых славутых герояў беларускай гісторыі, вялікі абаронца Айчыны (16). 7.Выдатны беларускі пісьменнік эпохі Адраджэння, вядомы перш за ўсё сваёю ("Песняю пра зубра") (14). 8.Адзін з самых моцных і дзейных вялікіх князёў, вядомы як палкаводзец, рэфарматар, тонкі дыпламат ды мецэнат навукі ў беларускай гісторыі (12). 9.Выдатны дзеяч беларускай Рэфармацыі, пісьменнік, багаслоў і прапаведнік, з-пад яго пяра выйшла кніга "Катэхізіс" (10). 10.Беларускі паэт-дэмакрат, паэт сацыяльнай тэмы ("Дурны мужык, як варона") (18). 11.Вялікі князь літоўскі, вядомы як надзвычай адукаваны манарх, шчодры апякун над навукамі, пры ім быў уведзены ў дзеянне Статут Вялікага княства Літоўскага (13). 12.Назва дзяржаўнага архіва канцылярыі Вялікага княства Літоўскага, сёння гэтая назва — Энцыклапедыя беларускага сярэднявечча (16). 13.Найвышэйшы орган дзяржаўнага кіравання Вялікага княства Літоўскага (8). 14.Зорка першай велічыні на небасхіле палітычнай гісторыі Беларусі. У 1579—1582 гадах ён ваяваў супраць маскоўцаў на чале харугвы (9). 15.Адзін з накірункаў хрысціянства, што паўстаў на Беларусі ў выніку Берасцейскае уніі 1596 года (9). 16.Сталіца нашай старадаўняй дзяржавы (6). 17.Славуты дзеяч беларускай Рэфармацыі, які на поўны голас заявіў пра неабходнасць развіцця літаратуры, культуры, навукі на роднай мове (14).

Склаў
Уладзімір ЭСМАНТОВІЧ.

Адказы на крыжаванку, апублікаваную ў №16

Па гарызанталі: 1.Кут. 3.Мак. 8.Барана. 12.Адарка. 14.Арап. 17.Сакс. 18.Бабка. 19.Лабаз. 20.Ас. 22.Рад. 23.Капліца. 24.Ганец. 25.Ака. 26.Турбота. 28.Кілішак. 31.Крэда. 32.Акын. 34.Козыт. 36.Ластаўка. 38.Гну. 39.Водар. 40.Ярка. 42.Кутас. 44.Абора. 46.Султан. 49.Слых. 51.Ссылка. 52.Алюр. 53.Бук. 54.Ра. 55.Ткач. 56.Кадушка. 57.Цэбар. 58.Спад. 62.Дума. 64.Крышан. 65.Аул. 67.Сахор. 68.Ятроўка. 69.Ру. 70.Абаранак. 71.Адказчык.

Па вертыкалі: 1.Кабат. 2.Табар. 4.Акалодак. 5.Каліта. 6.Праца. 7.Рабат. 8.Бра. 9.Аса. 10.Асака. 11.Арда. 13.Дакука. 15.Аза. 16.Поні. 21.Сцізорык. 22.Рашыд. 24.Грыг. 27.Бэта. 29.Кірмаш. 30.Слясак. 32.Акт. 33.Кааліцыя. 34.Куб. 35.Танк. 37.Склюд. 39.Востраў. 41.Рулада. 43.Унук. 45.Ала. 47.Трумо. 48.Абшар. 49.Скарга. 50.Хабар. 51.Станок. 54.Рэшта. 58.Сук. 59.Плач. 60.Друк. 61.Уса. 63.Уха. 64.Кон. 66.Тры.

ХАКЕЙ

Сёння ў Мінску распачынаецца «Еўравыклік»

Сёння ў Мінску распачынаецца чарговы этап "Еўрапейскага хакейнага выкліку". У госці да беларусаў прыедуць зборныя Польшчы, Украіны і Венгрыі. Усе матчы з удзелам зборнай Беларусі пройдуць у Лядовым палацы, што на вуліцы Прытыцкага. Як паведамілі ў Лядовым палацы, кошт дарослага білета на матчы зборнай Беларусі 4000 рублёў, а дзіцячы білет каштуе 2000 рублёў.

Сёння зборная Беларусі згуляе з камандай Польшчы. Заўтра супернікамі каманды Міхаіла Захарава будуць хакеісты Венгрыі, а ў заключны дзень спаборніцтваў нашы землякі згуляюць з украінцамі. Па інфармацыі, якая размешчана на афіцыйным сайце беларускай федэрацыі хакея, усе матчы беларусаў распачнуцца ў 18.00.

Сапернікі беларусаў будуць гуляць у крытым катку "Юнацтва-Мінск", што ў парку Горкага. У першы дзень тут выйдуць на лёд зборныя Украіны і Венгрыі. У суботу — Украіны і Польшчы, а ў нядзелю венгры згуляюць з палякамі. Матчы "не беларусаў" будуць распачынацца ў 15.00.

Дарэчы, у хуткім часе матчы чэмпіянату Беларусі з удзелам хакейнага клуба "Юнацтва-Мінск" стануць платнымі. Калі ў Лядовым палацы, дзе прымае сваіх сапернікаў сталічны "Керамін", грошы за ўваход на хакей бяруць даўно, то ў парк Горкага на матчы "Юнацтва" балельшчыкі хадзілі бясплатна. З 11 лютага за прагляд матчаў чэмпіянату Беларусі з удзелам "Юнацтва" трэба будзе плаціць. Для дарослых білет будзе каштаваць 2000 рублёў, а дзіцячы квіток — 500 рублёў. Між іншым, 11 лютага ў крытым катку чакаецца цікавае супрацьстаянне — "Юнацтва" будзе прымаць "Гомель".

Віталь ГАРБУЗАЎ.

6
лютага

ПЯТНІЦА
Усх. 7.49 Зах. 6.59
Даўж. дня 9.10
Поўня ў 10.48

90 гадоў з дня нараджэння А.А. Куляшова (1914—1978), беларускага паэта, народнага паэта БССР, заслужанага работніка культуры УССР

70 гадоў з дня нараджэння М.У. Пятровай, беларускай артысткі балета, педагога, заслужанай артысткі Рэспублікі Беларусь

ЧАСТНЫЕ ОБЪЯВЛЕНИЯ

Куплю

Антиквариат! Награды СССР, иконы, картины, бронзовые, фарфоровые статуэтки, книги, монеты до 1917-го, купюры США до 1930 года, кортик, саблю, немецкие трофеи. **Тел.: 282-75-52, 8-029-482-75-52.**

Осциллограф. **Тел. 268-14-09.**

Продаю

Паркет: дуб 5 м2, ясень 10 м2, недорого. Тел. **201-88-74, 611-88-74.**

Пятница, 6 февраля

БТ

07.00, 08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.00 Новости.
07.05, 07.35, 08.10, 08.35 "Доброе утро, Беларусь!".
07.30, 08.30, 20.00 "Деловая жизнь".
08.45, 12.10, 16.45 "Моя страна".
09.05 Сериал **"Мисс Марпл".**
10.10, 20.05 "Самозванцы-3". Сериал.
11.05 "Скарлетт". Сериал.
12.25 Комедия **"Наш человек в Сан-Ремо".** (Беларусьфильм).
14.15 "Все нормально, мама!".
15.10 Сериал **"Школьная жизнь".**
16.05 "5х5".
17.10 "Звездный дождь".
18.05 Комедия **"Луиза и джекпот".** (Беларусь-Германия).
20.00 "Деловая жизнь".
21.00 Панорама.
21.50 Специальный репортаж.
22.00 Триллер **"Куб".** (Канада, 1997 г.).
23.40 Комедия **"Сибирь".** (Голландия).

ОНТ

07.00 "Наше утро".
09.00, 18.00, 20.30, 22.30 Наши новости.
09.05 "Земля любви, земля надежды". Сериал.
09.50 Сериал **"Следующий" ("Next-3").**
10.40 "Дом".
11.25 Следствие ведет Колобков.
15.00 Теннис. Кубок Девиса. Беларусь - Россия.
18.10 "Новый день".
18.25 "Без срока давности".
18.55 Поле чудес".
20.00 Время.
21.00 Комедия **"Стой, а то мама будет стрелять!".** (США. 1992 г.).
22.40 Теннис. Кубок Девиса. Беларусь - Россия.
23.00 Концерт "Просто любить тебя".
23.50 Комедия **"Ночь напролет".** (США, 1998 г.).

РОССИЯ

07.45 Сериал **"Подари мне жизнь".**
08.50 "Короткое замыкание".
09.50 Вести. Дежурная часть.
10.00, 16.00, 19.00 Вести.
10.30, 19.30 Местное время. Вести-Москва.
10.50 Мусульмане.
11.00 Вся Россия.
11.15 Москва-Минск.
11.30 Колоссальное хозяйство.
11.50 Сериал **"Неотложка".**
16.10 Проклятие Тамерлана.
17.00 В поисках приключений.
18.00 Комната смеха.
19.00 Вести.
19.30 Местное время. Вести-Москва.
19.50 Спокойной ночи, малыши!
19.55 "Аншлаг".
22.25 Фильм **"Американский жиголо".** (США, 1980 г.).
00.45 "Кинескоп".

НТВ

09.00 Сегодня утром.
09.25 "Их нравы".
10.15 "Страна советов".
11.00, 16.00, 18.00 Сегодня.
14.35 "Принцип домино".
16.30 Сериал **"Она написала убийство".**
17.35 Протокол.
18.35 "Свобода слова".
19.55 Фильм **"Из России с любовью".** (США-Великобритания).
22.25 Братья Кличко. Лучшие бои.

ЛАД

06.30 Euronews.
08.00, 14.00, 20.45 Новости.
08.10 "Мгновение вечности".
08.30 "Другие танцы".
08.35, 22.50 Сериал **"Проклятый уютный дом".**
09.35 "Свет далекой звезды. Владимир Шелихин".
10.10, 18.00 "Между нами, женщинами".
10.30, 22.00 Сериал **"Грешная Анхелика".**
11.20, 13.00 "Обычный необычный день".
11.50 Кинороман **"Овод".** 3-я серия.
13.30 "И с вами снова я". Мультфильм.
14.10 "Время кино".
15.05 "Учительская".
15.15 "Эх, анекдот, анекдот".
15.30 "Один, два, три, четыре...". Док.фильм.
15.45 Детектив **"Шельма".** (Беларусьфильм, 1996 г.).
16.55 "Москва-Минск".
17.10 Сериал **"Записки о Шерлоке Холмсе".**
18.00 "Между нами, женщинами".
18.25 Хоккей. Беларусь - Польша.
21.00 "Колыбельная".
21.15 "Дела семейные".

ТВ ЦЕНТР

04.45 Информационно-развлекательный канал "Настроение".
07.45 Газетный дождь.
07.55 "Страсти по Саломее". Сериал.
08.40 "Клетка". Сериал.
09.40 Европейские ворота России.
09.45 Телемагазин.
10.00, 13.00, 17.00, 21.00 События. Время московское.
10.15 Телеканал "Дата".
11.15 Караоке стрит.
11.30 Наша версия. Под грифом "Секретно".
12.10, 22.55 Петровка, 38.
12.30 Деловая Москва.
13.15 "Инспектор Кресс". Сериал.
14.20 Будьте здоровы!
14.30 "Неприрученная Африка". Телесериал.
15.00 Регионы: прямая речь.
15.30 "Маленькие привидения". Мультсериал.
15.35 Каля-маля.
16.00 "Тайны Ниро Вульфа". Сериал.
17.15 "Приглашает Борис Ноткин".
18.00 "Разлученные". Сериал.
18.50 Пять минут деловой Москвы.
18.55 "Любовь императора". Сериал.
21.35 "Народ хочет знать".
22.25 Времечко.
23.15 25-й час. События. Время московское.
23.35 Фильм **"Амазонка в огне".** (США, 2000 г.).
01.10 Мода non-stop.

СТВ+RenTV

06.25 "Пауэр рейнджерс, или Могучие рейнджеры в космосе". Сериал.
06.50 "Близнецы судьбы". Мультсериал.
07.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.45 "24 часа".
07.50, 20.00 "СТВ-спорт".
08.05, 18.00 "Минщина. Люди, события, факты".
08.15, 20.15 "Минск и минчане".
08.30, 23.05 "Технология".
08.40 Остросюжетный фильм **"Подстава".** (Англия, 1999 г.).
10.20, 20.40 "Автопанорама".
10.40 "Театральные истории".
10.55 "Дикая планета".
11.30 Док.фильм "Письма о добром и прекрасном".
12.00 "Час суда".
13.00 "Диалог со всем миром".
13.50, 18.30 "Конференция маньяков". Сериал.
14.45 "ОБЖ, или Обворожить диДжея". Сериал.
15.15 "ОБЖ, или Обнимаю неЖно". Сериал.
16.00 Мультфильмы.
16.20 "Тема дня".
16.50 Комедия **"Мы сделали это".** (Россия, 2001 г.).
18.20 "Светская хроника".
20.25 "Добрый вечер, малыш...".
20.40 "Автопанорама".
20.55 Комедия **"Автомойка".** (США, 2001 г.).
23.15 "Реактивный бокс".
23.40 "Новости СНГ".
23.55 Драма **"Л-627".** (Франция, 1992 г.).

EUROSPORT

09.30 Экстремальные виды спорта.
10.00 Олимпийский журнал.
10.30 Ралли.
11.00 Лыжные гонки.
14.30 Бобслей.
15.15 Фигурное катание.
18.00 Скелетон.
18.45 Прыжки на лыжах с трамплина.
20.00 Фигурное катание.
23.30 Ралли.
00.00 Экстремальные виды спорта.
00.45 Снукер.

8-Й КАНАЛ

17.30 "Мультпарад".
17.45 Худ.фильм **"Телохранитель из Пекина".**
19.15 К-видео "Топ-8".
19.25 "Цаук" приглашает.
19.30 Сериал **"И это все о нем...".**
20.45 "Вечарніца".
21.00 Региональный репортаж.
21.10 Триллер **"Свидетель".**

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: (017) 206-68-71.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 206-69-04, 206-69-06.
E-mail : nv@promedia.by
http://nv.promedia.by

Індэкс 63222.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

Ліцэнзія на выдавецкую дзейнасць ЛВ №448 ад 15 мая 2000 г. (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Нумар газеты аддрукаваны ААТ "Красная звезда" з дыяпазітываў заказчыка, 220073, г.Мінск, 1-ы Загарадны завулак, 3. Падпісаны ў друк у 15.00. Аб'ём 2 друк. аркушы. Тыраж: 27 560 экз. Заказ № 582.